

FIRST Division
LEAGUE

KANUNI

Toleo la 2017

Utangulizi

Kanuni hizi za Ligi Daraja la Kwanza ndio mwongozo wa uendeshaji na uchezaji wa Ligi Daraja la Kwanza ambapo klabu kwa kuwepo kwake katika Ligi Daraja la Kwanza zinawajibika na kulazimika kufuata, kuheshimu na kutii kanuni hizi bila hiyari.

Ligi Daraja la Kwanza (FDL) ni ngazi muhimu sana katika ustawi wa Mashindano nchini kwa Ligi Kuu na ligi za madaraja mengine ya chini, ikiwa ni kiungo cha ushindani kwa timu zake kushindana kupata nafasi ya kucheza Ligi Kuu ambalo ndio daraja la juu zaidi kimashindano. Ushindani huu unachochea kuimarika kwa wachezaji na klabu, lakini pia unaambukiza hali hiyo ya ushindani kwa Ligi Daraja la Pili ambapo timu zinahitaji kupanda Daraja la Kwanza. Ubora wa Ligi Daraja la Kwanza utatuwezesha kupata timu bora zinazoundwa na wachezaji walioimarika na hivyo kuongeza thamani ya ushindani na kiwango katika Ligi Kuu kwa timu zitakazofanikiwa kupanda daraja.

Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania kwa kutambua hali hii na umuhimu limekuwa likifanya Maboresho na Marekebisho kadhaa wakati kwa wakati kimuundo, kimfumo na kiundeshaji kwa Ligi Daraja la Kwanza na kuyaakisi maboresho hayo kwenye Kanuni zake kama ambavyo inaendelea kufanywa kwenye kanuni hizi za FDL ili kuendana na wakati na kukidhi mahitaji na matarajio ya Maboresho husika. Lengo Kuu likibaki kuwa ni hitajio la kuwa na ligi bora inayochochea kiwango bora cha ushindani kwa kuweka taratibu zitakazoheshimika kuzifanya timu na wachezaji kupata haki na kuwa na wajibu zaidi ya kutoa burudani tu kwa watazamaji. Kanuni hizi kwa kiasi kikubwa ni tarajio la kuwa na Ligi Bora itakayoweza kuongeza ushindani mkubwa miongoni mwa timu shiriki na hivyo kuvutia udhamini kwa ligi yenyewe na klabu. Udhamini ndio njia kuu ya kuwa na ligi imara na bora ambapo klabu zinaweza kushindana katika uwanja unaolindana na kunufaisha wachezaji.

Kanuni hizi zinalenga kufanya taratibu na sheria za mchezo wa Mpira wa Miguu kufuatwa na kuheshimiwa na kuongeza uzingativu kwenye kauli mbiu ya Uchezaji wa Kiungwana (fair play) kwa wachezaji, makocha, waamuzi, viongozi, mashabiki na wengine wote wanaohusika kwa njia moja ama nyingine na mchezo huu.

Kanuni zinapotolewa zisomwe ipasavyo na zieleweke kwa walengwa ziwe kichocheo cha kuufanya mchezo wetu huu uwe kivutio zaidi, na ladha zaidi, na uwe burudani ya ushindani zaidi, kwenye kuimarisha misingi ya Mpira wa Miguu katika kujenga jamii na Dunia yenye furaha zaidi, afya zaidi, upendo zaidi, amani na usawa.

Mpira wa Miguu unalindwa na sheria na kanuni, bila sheria na kanuni mchezo huu utakuwa ni vurugu tu, hivyo TFF inazitaka klabu kuhakikisha kuwa kanuni hizi zinasomwa na kueleweka vema kwa watendaji wa klabu yake, wachezaji wa timu zake na mashabiki wake. Matarajio ya TFF ni kuwa mchezaji atakayesoma na kuzielewa vizuri kanuni hizi itakuwa kinga kwake kuepukana na adhabu mbalimbali jambo litakalomsaidia kujikita zaidi katika maendeleo yake kiuchezaji na hivyo kujisaidia mwenyewe, klabu yake na taifa.

Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania linaendelea kusimamia kanuni na sheria mbalimbali za Mpira wa Miguu kwa uadilifu na uaminifu kuhakikisha mchezo wetu pendwa unaendelea kuwa na heshima, ushindani, msisimko na unatengeneza ajira. TFF itaendelea kuelimisha na kutoa adhabu inapodi, kuhamasisha siku zote mshindi apatikane uwanjani kwa haki na stahili na sio kwa njia yoyote nyingine isiyokubalika.

FDL itaendelea kuwa Ligi muhimu miongoni mwa Mashindano ya Mpira wa Miguu nchini na TFF itahakikisha Lengo na Madhumuni ya Msingi ya Ligi hii Yanalindwa na Kuimarishwa kwa Maendeleo ya Mpira wa Miguu nchini.

Soka ni Burudani, Afya na Ajira

Yaliyomo

Sura	Kanuni	Namba	Ukurasa
SURA YA KWANZA	Kuundwa, Matumizi na Tafsiri		
	Kuundwa	1	5
	Matumizi na Tafsiri	2	5
	Tafsiri ya Kanuni	3	6
SURA YA PILI	Daraja na Uendeshaji Ligi		
	Daraja la Ligi	4	7
	Mfumo wa Ligi	5	7
	Uwanja	6	7
	Mshindi wa Ligi	7	8
	Vikombe na Tuzo	8	8
SURA YA TATU	Usimamizi wa Ligi		
	Usimamizi wa Ligi	9	10
	Uthibitisho wa Kushiriki	10	11
	Leseni ya Klabu	11	11
	Msimu na Ratiba ya Ligi	12	11
	Udhamini	13	11
SURA YA NNE	Taratibu za Mchezo		
	Taratibu za Mchezo	14	13
	Michezo ya Kirafiki	15	19
	Ngao ya Jamii	16	20
SURA YA TANO	Tiba na Bima		
	Huduma ya Kwanza	17	21
	Bima	18	21
SURA YA SITA	Malalamiko na Rufaa		
	Malalamiko	19	22
	Utaratibu wa Malalamiko	20	22
	Pingamizi katika Mchezo	21	22
	Rufaa	22	23
	Utaratibu wa Rufaa	23	23
	Vyombo vya Maamuzi	24	24
SURA YA SABA	Fedha na Gharama		
	Mapato	25	25
	Gharama za Mchezo	26	25
SURA YA NANE	Yasiyotarajiwa		
	Kujitoa Kwenye Ligi	27	27
	Kutofika Uwanjani	28	27
	Kuvuruga Mchezo	29	28
	Kupanga Matokeo	30	29
	Kuahirisha Mchezo	31	29
SURA YA TISA	Usimamizi wa Mchezo		
	Msimamizi wa Kituo	32	30
	Kamishna	33	30
	Mtathimini Waamuzi	34	30
	Waamuzi	35	31
SURA YA KUMI	Uchezaji wa Kiungwana		

	Uchezaji wa Kiungwana (<i>Fair Play</i>)	36	33
SURA YA KUMI NA MOJA	Udhibiti na Adhabu		
	Udhibiti kwa Wachezaji	37	36
	Udhibiti kwa Waamuzi	38	38
	Udhibiti kwa Kamishna	39	39
	Udhibiti kwa Makocha	40	40
	Udhibiti kwa Viongozi	41	41
	Udhibiti kwa Klabu	42	42
	Adhabu za Klabu kwa Wachezaji	43	44
	Dawa Haramu	44	45
SURA YA KUMI NA MBILI	Hadhi ya Wachezaji		
	Wachezaji wa Ridhaa na Kulipwa	45	46
	Kupata Upya Hadhi ya Ridhaa	46	46
	Kuacha Shughuli	47	46
	Wachezaji Wasiosajiliwa	48	46
	Kuachwa Huru	49	46
	Wachezaji Waliopandishwa	50	46
	Wachezaji Huru	51	47
SURA YA KUMI NA TATU	Uhamisho wa Wachezaji		
	Wachezaji wa Kuhamishwa	52	47
	Uhamisho	53	48
	Uhamisho kwenda Zanzibar	54	48
	Uhamisho Nje ya Nchi	55	49
	Meneja wa Mchezaji	56	50
	Wachezaji wa Kigeni	57	50
	Hati ya Uhamisho wa Kimataifa (<i>ITC</i>)	58	50
	Uhamisho wa Mkopo	59	51
SURA YA KUMI NA NNE	Usajili		
	Usajili	60	52
	Vipindi vya Usajili	61	53
	Pasi ya Mchezaji	62	53
	Majina na Idadi	63	53
	Maombi ya Usajili	64	54
	Pingamizi la Usajili	65	54
	Katazo	66	54
	Uthibitisho wa Usajili	67	55
	Kutengua Usajili	68	55
	Mikataba	69	55
	Vijana na Watoto	70	56
SURA YA KUMI NA TANO	Dawati la Ufundi		
	Viongozi wa Ufundi	71	58
	Makocha	72	58
	Daktari wa Timu	73	58
SURA YA KUMI NA SITA	Mamlaka		
	Maamuzi Yasiyokatiwa Rufaa	74	59
	Ufafanuzi	75	59
	Marekebisho ya Kanuni	76	59
	Kufuta Kanuni	77	59
	Yasiyomo	78	59

Azimio		60
SURA YA KWANZA		
Kuundwa, Matumizi na Tafsiri		

Kanuni: 1	Kuundwa
------------------	----------------

Kanuni hizi zimeundwa chini ya Ibara ya 34 (1k) ya Katiba ya TFF ya mwaka 2015 na zitatumika Tanzania Bara.

Kanuni: 2	Matumizi na Tafsiri
------------------	----------------------------

Katika Kanuni hizi isipokuwa pale ambapo imeainishwa vinginevyo itatafsiriwa na kumaanisha kama ifuatavyo:

1	TFF	<i>Tanzania Football Federation</i> Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania
2	FIFA	<i>Federation Internationale de Football Association</i> Shirikisho la Kimataifa la Vyama vya Mpira wa Miguu
3	CAF	<i>Confederation of African Football</i> Shirikisho la Mpira wa Miguu Afrika
4	CECAFA	<i>Council of East and Central Africa Football Associations</i> Baraza la Vyama vya Mpira wa Miguu Afrika Mashariki na Kati
5	ZFA	<i>Zanzibar Football Association</i> Chama cha Mpira wa Miguu Zanzibar
6	FA(M)	<i>Regional Football Association</i> Chama cha Mpira wa Miguu Mkoa
7	FA(W)	<i>District Football Association</i> Chama cha Mpira wa Miguu Wilaya
8	FRAT	<i>Football Referees Association of Tanzania</i> Chama cha Waamuzi wa Mpira wa Miguu Tanzania
9	TAFCA	<i>Tanzania Football Coaches Association</i> Chama cha Makocha wa Mpira wa Miguu Tanzania
10	TASMA	<i>Tanzania Sports Medicine Association</i> Chama cha Wataalamu wa Tiba za Wanamichezo Tanzania
11	SPUTANZA	<i>Soccer Players Union of Tanzania</i> Umoja wa Wachezaji Mpira wa Miguu Tanzania
12	KAMATI ya UTENDAJI	Kamati ya Utendaji ya Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania
13	TPLB	<i>Tanzania Premier League Board</i> Bodi ya Ligi Kuu Tanzania
14	KLABU	Klabu ya timu ya Mpira wa Miguu inayoshiriki Ligi
15	KLABU BINGWA	Klabu ambayo timu yake imeshinda kupata nafasi ya kwanza katika msimamo wa Ligi Daraja la Kwanza baada ya Ligi kwisha.
16	FDL	<i>First Division League</i> Ligi Daraja la Kwanza
17	TIMU	Timu ya Mpira wa Miguu ya Klabu cha Ligi Daraja la Kwanza
18	MPIRA	Mpira wa Miguu wa kuchezea

Kanuni: 3**Tafsiri ya Kanuni**

Kikao cha juu kuliko vyote kwa ajili ya tafsiri ya Kanuni hizi kitakuwa ni Kamati ya Utendaji ya TFF na uamuzi wake utakuwa wa mwisho.

SURA YA PILI		
FDL		

Kanuni: 4 Daraja la Ligi

Kanuni hizi ni kwa ajili ya Ligi Daraja la Kwanza ya Tanzania Bara tu. Ligi Daraja la Kwanza inaweza kutajwa kwa kutumia jina la Mdamini wake Mkuu.

Kanuni: 5 Mfumo wa Ligi

Ligi Daraja la Kwanza itaendeshwa na Bodi ya Ligi Kuu (TPLB), chombo kitakachokuwa na mamlaka yote ya uendeshaji kwa Ligi Daraja la Kwanza kwa mujibu wa Kanuni za kuundwa na kuwepo kwake.

- (1) Ligi Daraja la Kwanza (FDL) itashirikisha timu ishirini na nne (24), timu kumi na nane (18) zinazobaki Daraja la Kwanza, timu tatu (3) zinazoshuka kutoka Ligi Kuu na timu tatu (3) zinazopanda kutoka Ligi Daraja la Pili (SDL) msimu uliopita.
- (2) Kwa msimu wa 2018/2019 itashirikisha timu ishirini na nne (24), timu kumi na tano (15) zinazobaki msimu wa 2017/2019, timu mbili (2) zinazoshuka kutoka Ligi Kuu na timu saba (7) zinazopanda kutoka Ligi Daraja la Pili (SDL) msimu uliopita.
- (3) Timu za Ligi Daraja la Kwanza zitagawanywa katika makundi matatu (3) ya timu nane (8) kila moja zitakazocheza kwa mtindo wa Ligi ya mikondo miwili kwa michezo ya nyumbani na ugenini.
- (4) Ligi Daraja la Kwanza itakuwa na hatua ya pili ya kutafuta Bingwa wake ambapo mshindi wa kwanza wa kila kundi na kufanya timu tatu zitashiriki katika ligi ya mkondo mmoja ambapo timu itakayokuwa na matokeo bora ya jumla katika msimamo wa Ligi hiyo itakuwa Klabu Bingwa kwa Ligi Daraja la Kwanza katika msimu husika.
- (5) Timu tatu (3) zitakazokuwa kwenye nafasi za mwisho, timu moja kutoka kila kundi (nafasi ya 8) katika msimamo wa ligi (kundi) baada ya hatua ya makundi kumalizika zitashuka daraja.
- (6) Timu zitakazoshika nafasi ya kwanza na ya pili kwa kila kundi na kufanya idadi ya timu 6 (sita) zitakuwa zimefanikiwa kupanda daraja la Ligi Kuu kwa msimu wa 2018/2019. Kwa msimu wa 2018/2019 timu itakayoshika nafasi ya kwanza kwa kila kundi na kufanya idadi ya timu 3 (tatu) zitakuwa zimefanikiwa kupanda Ligi Kuu.

Kanuni: 6**Uwanja**

- (1) Uwanja wowote utakaotumika kwa michezo ya Ligi Daraja la Kwanza ni lazima uthibitishwe na TFF. Klabu itachagua na kutambulisha uwanja wake wa nyumbani na kuiarifu TFF/TPLB katika kipindi cha Uthibitisho wa ushiriki Ligi Daraja la Kwanza.
- (2) Katika mazingira maalum timu inaweza kucheza mchezo wake wa nyumbani katika uwanja mwingine endapo kuna sababu nzito na za msingi, utambulisho wa uwanja katika mazingira haya pia unawajibika kufanywa katika kipindi cha uthibitisho wa kushiriki ligi au kwa maombi maalum kwa TPLB angalau siku 7 (saba) kabla ya tarehe ya mchezo husika.
- (3) Katika kutambulisha uwanja wake wa nyumbani timu itawajibika kuainisha vipimo vya uwanja huo, aina ya majani (*asili au bandia*), kama unaweza kuchezewa mechi usiku au la, una uwezo wa kuingiza watu wangapi (*stadium capacity*) na mamlaka inayomiliki uwanja huo.
- (4) Endapo timu yoyote haina uwanja wa nyumbani unaofaa kwa mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza inaweza kuchagua uwanja mwingine katika mji au mkoa jirani na mkoa wa timu husika ndani ya Tanzania Bara ilimuradi uwanja huo uwe na sifa zinazokubalika na uthibitishwe au kuidhinishwa na TFF, baada ya uteuzi wa uwanja timu haitaruhusiwa kubadilisha uwanja huo kinyume na sababu za kikanuni.
- (5) Kutokana na sababu za kiusalama, uwanja kutofikika au sababu nyingine yoyote ya msingi, TFF kwa kushauriana na timu mwenyeji inaweza kuhamishia mchezo husika katika uwanja wa mji au mkoa jirani unaokidhi haja hiyo.
- (6) TFF/TPLB ina mamlaka ya mwisho ya kuhamishia mchezo katika uwanja mwingine au kubadilisha kituo cha mchezo kwa sababu inazoonza zinafaa kwa mchezo na wakati husika.

Kanuni: 7**Mshindi**

- (1) Katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza mshindi itakuwa timu iliyofunga goli/magoli mengi zaidi ya timu pinzani ambapo itapata pointi tatu (3) na endapo timu zitatoka sare zitapata pointi moja kila moja na timu itakayoshindwa itakosa pointi.
- (2) Mshindi katika Ligi Daraja la Kwanza ni timu iliyopata pointi nyingi zaidi ya timu zote zilizoshiriki katika Ligi Daraja la Kwanza katika kundi kwa msimu husika.
- (3) Endapo timu zitalingana pointi mshindi itakuwa timu iliyo na tofauti bora ya magoli ya kufunga na kufungwa (*goals difference*).
- (4) Endapo timu zitalingana pointi na tofauti ya magoli ya kufunga na kufungwa mshindi itakuwa timu iliyofunga magoli mengi zaidi ya nyingine.
- (5) Endapo timu zitalingana kwa pointi, tofauti ya magoli ya kufunga na kufungwa na magoli ya kufunga mshindi itakuwa timu iliyo na wastani bora katika matokeo ya michezo iliyokutanisha timu hizo (*aggregate*).
- (6) Endapo timu zitalingana kwa pointi, tofauti ya magoli ya kufunga na kufungwa, magoli ya kufunga na wastani bora katika matokeo ya michezo iliyokutanisha timu hizo, mshindi itakuwa timu iliyofunga magoli mengi ya ugenini katika msimu huo.

- (7) Endapo hatua zote za kanuni 7:3,4,5,6 hazitoi mshindi, timu hizo zitacheza mchezo mmoja katika uwanja utakaochaguliwa na TPLB, na taratibu zote za kupata mshindi zitafuatwa kama mchezo wa fainali.
- (8) Timu itakayomaliza hatua ya pili ya FDL ikiwa Mshindi wa Kwanza itakuwa ndio Klabu Bingwa ya Ligi Daraja la Kwanza Tanzania Bara.
- (9) Timu itakayomaliza Hatua ya Makundi ikiwa Nafasi ya Kwanza katika Kundi lake itapanda Daraja la Ligi Kuu msimu unaofuata.
- (10) Uteuzi wa Uwakilishi wowote wa Mashindano yoyote ambao msingi wake unatokana na Ligi Daraja la Kwanza utafuata ubora wa nafasi ya timu husika katika msimamo wa Ligi Daraja la Kwanza. Timu yoyote itakayochaguliwa kucheza mashindano yatakayoandaliwa ama kuidhinishwa na TFF kutokana na nafasi yao katika Ligi Daraja la Kwanza itawajibika kucheza.

Kanuni: 8**Vikombe na Tuzo**

- (1) Timu Bingwa wa Ligi Daraja la Kwanza itakabidhiwa kikombe cha ubingwa wa Ligi Daraja la Kwanza ambapo TPLB itapanga utaratibu wa sherehe.
- (2) Endapo timu itachukua ubingwa kabla ya ligi kumalizika itapata heshima kutoka kwa timu pinzani kwa kila mchezo uliosalia wa Ligi Daraja la Kwanza itakaocheza kwa kujipanga kusalimiana kwa pongezi kabla ya ukaguzi wa kuanza mchezo.
- (3) Klabu Bingwa wa Ligi Daraja la Kwanza itahodhi kikombe cha ubingwa ilichokabidhiwa mpaka itakapotakiwa na TPLB kukirejesha.
- (4) Medali, tuzo na kikombe kingine chochote kinachotolewa kama zawadi kwenye Ligi Daraja la Kwanza hakitajeshwa, kitakuwa cha kudumu kwa aliyetunukiwa.
- (5) TFF kwa kushirikiana na TPLB itaweka sifa na vigezo vya ushindi (*zitaказosomeka pamoja na kanuni hizi*) kwa wahusika/makundi maalum yatakayoshinda na kupewa tuzo za Ligi Daraja la Kwanza. Washindi wa Tuzo mbalimbali za Ligi Daraja la Kwanza watapatikana kutokana na kupata alama zaidi ya washindani wao kwa mujibu wa sifa na vigezo vilivyowekwa.
- (6) Hairuhusiwi kwa Timu, Kiongozi, Kocha, Mwamuzi, Mchezaji na Ofisa mwingine yeyote wa Ligi Daraja la Kwanza kushiriki au kuchukua kikombe au tuzo yoyote kuhusiana na Ligi Daraja la Kwanza au ushiriki wake kwenye Ligi Daraja la Kwanza kutoka kwa mamlaka nyingine yoyote bila idhini ya TFF. Ukiukwaji wa sharti hili utavutia adhabu ya faini au kufungiwa au vyote kwa pamoja kwa mhusika.
- (7) TPLB kwa kushirikiana na TFF itatayarisha na kusimamia utaratibu wa kupatikana kwa mchezaji Bora wa mchezo kwa michezo wa Ligi Daraja la Kwanza.

SURA YA TATU

Utawala

Kanuni: 9 Usimamizi wa Ligi

Ligi Daraja la Kwanza itasimamiwa na kuendeshwa na Bodi ya Ligi Kuu (*TPLB*) kwa mujibu wa kanuni hizi. TPLB katika uendeshaji wa Ligi Daraja la Kwanza itawajibika kushirikiana na vyombo vingine vya TFF katika masuala yaliyo katika mamlaka ya vyombo hivyo.

- (1) TFF/TPLB inaweza kushughulikia/kufanyia uchunguzi na kufanyia uamuzi kwa mujibu wa Kanuni hizi, au Kanuni nyingine za adhabu za TFF, CAF na FIFA jambo lolote lisilo la kawaida, la hatari au lisilo la kiuanamichezo lililotokea katika mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza au katika mwenendo wa shughuli za Ligi Daraja la Kwanza.
- (2) TFF/TPLB inaweza kusimamisha kwa kipindi maalum au muda usiojulikana matumizi ya Kituo cha Ligi Daraja la Kwanza au uwanja wowote kwa michezo ya Ligi Daraja la Kwanza endapo itabainika katika kituo/uwanja huo kukithiri vitendo vya fujo na vurugu au kuthibitika kwa mazingira ya kutopatikana haki kwa timu yoyote na maafisa wa mchezo.
- (3) Kutakuwa na Kamati ya TPLB ya Uendeshaji na Usimamizi kwa michezo ya Ligi Daraja la Kwanza itakayokuwa na jukumu la kusimamia uendeshaji/mwenendo wa michezo na matukio pamoja na Usimamizi wa Kanuni katika Ligi hiyo.
- (4) Kamati ya TPLB ya Uendeshaji na Usimamizi wa Ligi itaundwa na Mwenyekiti wa TPLB, na kuidhinishwa na Kamati ya Uongozi ya TPLB.
- (5) Kamati ya Uendeshaji na Usimamizi ya TPLB inaweza kumsimamisha mtuhumiwa yeyote kwa masuala ya kinidhamu na kimaadili kuhusiana na michezo ya Ligi Daraja la Kwanza kusubiria Kamati husika za uamuzi ili kukidhi mahitaji ya kukabiliana na athari zinazoweza kutokea endapo mtuhumiwa ataendelea na majukumu yake.
- (6) Kamati ya Uendeshaji na Usimamizi ya TPLB itakutana katika hali ya kawaida kwa ratiba ya vikao itakayoratibiwa na Sekretarieti ya TPLB kwa kushirikiana na Mwenyekiti wa Kamati. Aidha Kamati ya Uendeshaji itakutana kwa lazima kwa dharura ndani ya saa 72 (*sabini na mbili*) wakati wowote linapojitokeza jambo la dharura au la kushughulikiwa kwa haraka kuhusiana na uendeshaji Ligi.
- (7) TPLB itapokea orodha ya makamishna kutoka Idara ya Ufundi ya TFF (*wanapotahiniwa na kuthibitishwa*) na kuwapanga makamishna hao kwenye michezo ya Ligi Daraja la Kwanza.
- (8) Kamati ya TPLB ya Uendeshaji na Usimamizi inaweza kufuta adhabu ya kadi yoyote iliyotolewa uwanjani na mwamuzi na kuondoa adhabu inayoambatana na kadi hiyo endapo inathibitika bila mashaka kuwa mtuhumiwa hakustahili kadi hiyo.

Kanuni: 10**Uthibitisho wa Ushiriki**

- (1) Timu itawajibika kutoa taarifa ya maandishi kwa TFF/TPLB endapo haitashiriki Ligi Daraja la Kwanza msimu husika katika kipindi cha Maombi ya Leseni ya Klabu.
- (2) Ada ya ushiriki wa Ligi Daraja la Kwanza itakuwa sh. 300,000 (laki tatu) ambazo zitalipwa katika kipindi cha uthibitisho wa ushiriki baada ya klabu husika kupata leseni/kuthibitishwa kushiriki Ligi.
- (3) Klabu itawajibika kutoa taarifa zake nyingine muhimu kwa TFF/TPLB baada ya kupatiwa Leseni ya kushiriki Ligi Daraja la Kwanza. Mabadiliko yoyote ya taarifa zinazotolewa na klabu yataarifiwe kwa TFF/TPLB wakati wowote wa mabadiliko hayo.

Kanuni: 11**Leseni ya Klabu**

Klabu za Ligi Daraja la Kwanza zinawajibika na kutakiwa kuwasilisha maombi ya kupatiwa Leseni ya Klabu kwa TFF katika muda utakaotangazwa na Kamati ya Utendaji ya TFF na kuhakikisha zinakidhi masharti na vigezo vyote vya msingi kupatiwa leseni ili kushiriki Ligi Daraja la Kwanza. Klabu itakayoshindwa kukidhi mahitaji ya masharti na vigezo kiasi cha kukosa Leseni haitashiriki Ligi Daraja la Kwanza kwa msimu husika.

Kanuni: 12**Msimu na Ratiba ya Ligi**

- (1) Kamati ya Utendaji ya TFF itatangaza kuanza na kumalizika Msimu wa Ligi Daraja la Kwanza.
- (2) Timu zinawajibika kufuata utaalamu wa kiufundi katika kuzingatia matumizi sahihi ya vipindi vya mapumziko katika msimu (*off season*), kipindi cha matayarisho (*pre season*) na kipindi cha kucheza Ligi.
- (3) Ratiba ya Ligi Daraja la Kwanza itapangwa na TPLB kwa kushirikiana na TFF na itatolewa angalau wiki nane kabla ya Ligi kuanza. Ratiba ikishatolewa haitabadilishwa isipokuwa tu kwa dharura kubwa au sababu nzito na za msingi.

Kanuni: 13**Udhamini**

Endapo kutakuwa na Mdhamini kwa Ligi Daraja la Kwanza, TFF/TPLB itatoa maelekezo na mwongozo kuhusu masharti na makubaliano ya msingi kimkataba na Mdhamini ambapo Klabu, timu, wachezaji na wadau wengine watawajibika kuheshimu na kutekeleza.

- (1) Nembo ya Mdhamini Mkuu wa Ligi Daraja la Kwanza itawekwa kwa rangi zake halisi kwenye mikono katika sare za timu za kuchezea na timu zitalazimika kufanya hivyo kwa michezo yake yote ya Ligi Daraja la Kwanza.
- (2) Timu zinazoshiriki Ligi Daraja la Kwanza na waamuzi wanatakiwa wahakikishe wanavaa vifaa vilivyotolewa na Mdhamini wa Ligi Daraja la Kwanza katika michezo wanayoshiriki ya FDL.
- (3) Timu inaweza kuwa na vifaa vyake binafsi isipokuwa italazimika kuweka nembo za mdhamini katika vifaa hivyo kwa kufuata utaratibu ulioainishwa katika kanuni hizi.
- (4) Hairuhusiwi kuweka matangazo ya kampuni nyingine ambayo ina ushindani wa moja kwa moja wa kibiashara na Mdhamini wa Ligi Daraja la Kwanza.

- (5) Matangazo au mabango ya mdhamini/wadhamini wa Klabu yasiyozidi kumi (katika vipimo vya 6m x 1m kwa kila bango) yatawekwa katika mchezo wa klabu husika kwenye uwanja wake wa nyumbani tu akiwa ni timu mwenyeji. Klabu ngeni italazimika kuwa na makubaliano maalum na timu mwenyeji wake wa mchezo endapo itahitaji kuweka matangazo ya mdhamini/wadhamini wake binafsi uwanjani katika mechi yake ya ugenini.
- (6) Klabu inawajibika kuheshimu masharti ya udhamini wa Ligi Daraja la Kwanza kimkataba kwenye michezo yake kama inavyoelekezwa na TFF/TPLB, timu itakayokiuka itatozwa faini ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) kwa kila mchezo itakayokiuka na inaweza kuchukuliwa hatua zaidi ikiwemo kushushwa daraja na/au kufungiwa.
- (7) Klabu itakayofanya jambo lolote (*ambalo halihusiani na mchezo wake*) la kukiuka masharti ya mikataba ya wadhamini kama ilivyoelekezwa na TFF/TPLB itatozwa faini ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) na endapo itakaidi zaidi inaweza kuchukuliwa hatua zaidi ikiwemo kuondolewa kwenye Ligi Daraja la Kwanza.
- (8) Mwamuzi anawajibika kuvaa sare zinazotolewa na mdhamini wa Ligi Daraja la Kwanza kwenye michezo atakayoshiriki na kwa makusudio mengine yaliyowekwa.
- (9) Klabu yoyote inayotaka kuingia mkataba na mdhamini binafsi inalazimika kuwasilisha rasimu ya mkataba huo kwa TFF kabla ya kutia saini kuingia mkataba huo, na baada ya kuingia mkataba klabu inawajibika kutambulisha mdhamini wake kwa TFF/TPLB ikiambatanisha na nakala ya mkataba wa udhamini huo.
- (10) Klabu za Ligi Daraja la Kwanza zitakuwa na haki ya kulipwa stahili zake zote zinazotokana na udhamini wa ligi kama ilivyokubalika bila kukosa na kuchelewa zikiwemo zawadi na tuzo kwa wanaostahili.
- (11) Hairuhusiwi kwa klabu/mchezaji/mwamuzi kufanya mawasiliano ya moja kwa moja na mdhamini wa Ligi bila ruhusa ya TFF kuhusu masuala yanayohusu mkataba wa udhamini, yeyote atakayekiuka atafungiwa kipindi kati ya miezi mitatu na kumi na mbili au faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (12) Ligi Daraja la Kwanza ya Tanzania Bara inaweza kubadilishwa jina na kutajwa kwa jina la Mdhamini Mkuu wake katika kukidhi masharti ya mkataba wa udhamini.
- (13) Haki zote za Matangazo ya Televisheni (*Tv Rights*), za habari za machapisho (*print*) na za habari za kielektroniki (*electronic*) kuhusiana na Ligi Daraja la Kwanza ni mali ya TFF.
- (14) Haki zote za matangazo kwenye viwanja inapochezwa michezo ya Ligi Daraja la Kwanza ni mali ya TFF. TFF itaweka mazingatio kwa matangazo ya Wadhamini wa Ligi Daraja la Kwanza pamoja na Wadhamini binafsi wa klabu za Ligi Daraja la Kwanza waliotambuliwa na TFF.

SURA YA NNE

Mchezo

Kanuni: 14

Taratibu za Mchezo

- (1) Michezo yote ya Ligi Daraja la Kwanza itachezwa kwa kufuata sheria 17 (kumi na saba) za mpira wa miguu za FIFA (*17 Laws of the Game*).
- (2) Kutakuwa na mkutano wa kitaalamu wa maandalizi kabla ya mchezo (*pre-match meeting*) utakaofanyika kabla ya mchezo, saa nne (4:00) asubuhi siku ya mchezo. Kwa sababu maalum, mkutano huu unaweza kupangiwa muda, siku na mahali pengine kama itakavyopendekezwa na FA(M) na kuidhinishwa na Msimamizi wa Kituo. Timu zinazocheza siku hiyo, Waandaaji wa mchezo, wana usalama, Daktari wa uwanja pamoja na waamuzi na Kamishna wanatakiwa kuhudhuria.
- (a) Timu inawajibika kufika kwenye kikao cha kitaalamu cha maandalizi ya mchezo bila kuchelewa na bila kukosa ikiwakilishwa na viongozi waliotajwa kikanuni (*kanuni 14:2(b)*) wakiwa kamili kwa idadi na nafasi na si mwingine yeyote asiyetajwa.
- (b) Timu inawajibika kuwakilishwa na viongozi wafuatao wa kiufundi wakiwa na sampuli ya vifaa wanavyotarajia kutumia katika mchezo husika. Kiongozi asiyetambulika/asiyekuwa na kitambulisho hataruhusiwa kushiriki na nafasi yake itatafsiriwa kuwa haikuhudhuria kikao hicho:
- (i) Mwalimu wa Timu
(ii) Mtunza Vifaa wa Timu
(iii) Daktari wa Timu
(iv) Meneja wa Timu
- (c) Kila timu inatakiwa kufika na vifaa vifuatavyo:
- (i) Sare ya jezi, kaptula na soksi kwa wachezaji wa ndani.
(ii) Sare mbili tofauti za jezi, kaptula na soksi kwa wachezaji wa ndani, kwa timu mgeni.
(iii) Sare mbili za Jezi, kaptula/suruali na soksi za walinda mlango.
(iv) Jezi za mazoezi mchezoni (*warming-up*).
(v) Kitambaa cha alama ya Nahodha (*captain arm band*).
(vi) Sare ya Benchi la ufundi (*technical bench*).
- (d) Ni sare zilizoamuliwa kwenye kikao cha maandalizi (*pre-match meeting*) tu kwa wachezaji na viongozi ndizo zitazoruhusiwa kuvaliwa wakati wa mchezo.
- (e) Kila jezi inatakiwa kuwa na namba kubwa zinazosomeka vizuri zilizo kati ya namba moja (1) hadi hamsini na mbili (52).
- (f) Endapo rangi ya sare (*jezi*) za timu mbili zitafanana, timu ngeni italazimika kubadili sare yake na endapo moja ya timu sare (*jezi*) zake zitafanana na sare za waamuzi, waamuzi watalazimika kubadili. Taratibu za mabadiliko lazima zijulikane kwenye kikao cha maandalizi (*pre-match meeting*) tu.
- (g) Sare ya mlinda mlango isifanane rangi na sare (*jezi*) za wachezaji wa ndani na mlinda mlango wa timu pinzani.

- (h) Endapo kutatokea kufanana sare (*jezi*) za timu wakati wa ukaguzi kabla ya mchezo kuanza, timu ambayo haikufika kwenye kikao cha kitaalamu cha maandalizi ya mchezo itawajibika kubadili sare (*jezi*) zake.
- (i) Kamishna atahakikisha timu zinatumia sare kwa mujibu wa rangi za nyumbani na ugenini kama zilivyoandikishwa na klabu zenyewe kwa TFF.
- (j) Timu zitaheshimu uchaguzi wao wa rangi za sare zao kwa michezo ya nyumbani na ugenini, na endapo itatokea timu ya nyumbani kukosa uzingativu wa kuwasilisha rangi sahihi kwa sare zake kwa mechi za nyumbani katika kikao kitangulizi cha mchezo (*pre-match meeting*) timu ngeni itakuwa na haki ya kwanza ya kuchagua rangi ya sare katika mchezo husika.
- (k) Kila timu itawasilisha kwa Kamishna kwenye kikao cha kitaalamu cha maandalizi ya mchezo (*pre-match meeting*) orodha ya viongozi wasiozidi wanane (8) na wachezaji kumi na nane (18) (*team match list*) wa timu yake watakaotambuliwa kama wachezaji wa siku hiyo, kwa kutumia fomu maalum iliyojazwa kwa unadhifu na ukamilifu ikiwa imesainiwa na kila mmoja.
- (3) Timu yoyote itakayokiuka masharti ya vipengele vya kanuni 14:2 (a-k) itakabiliwa na adhabu ya Onyo Kali au Karipio au Faini kati ya sh. 100,000 (laki moja) na sh. 500,000 (laki tano).
- (4) Mchezaji atakayevaa jezi isiyokuwa na nambari mgongoni ama itakayobandikwa kwa plasta au katika utaratibu wowote ule usiokubalika hataruhusiwa kucheza.
- (5) Manahodha wa timu zinazoshindana wanatakiwa kuvaa vitambulisho (*captain arm-band*) vya rangi tofauti na jezi zao kwenye mikono ya jezi zao.
- (6) Kila mchezaji ni lazima avae kilinda ugoko (*shinguard*) kwenye miguu yote miwili, mchezaji asiyevaa hataruhusiwa kucheza mpaka avae.
- (7) Wachezaji/viongozi wa kiufundi hawaruhusiwi kushangilia goli kwa kufanya ishara yoyote isiyokuwa ya kiuanamichezo au ya kashfa au matusi kwa timu pinzani au watazamaji.
- (8) Michezo yote ya ligi itachezwa kwa vipindi viwili vya jumla ya dakika 90 (tisini) kila kipindi kikiwa na dakika 45 (arobaini na tano) na mapumziko ya dakika zisizopungua 5 (tano) na zisizozidi 15 (kumi na tano) kati ya vipindi hivyo, mwamuzi wa mchezo ndio mtunza muda.
- (9) Timu zinatakiwa kufika uwanjani si chini ya dakika (60) kabla ya muda wa kuanza mchezo. Michezo inayoonyeshwa moja kwa moja na televisheni muda utapangwa kulingana na mwongozo utakaotolewa na Mwendeshaji ligi.
- (10) Ni marufuku kwa viongozi kuingia uwanjani (pitch) bila sababu za msingi kinyume na taratibu za mchezo kabla, wakati au baada ya mchezo.
- (11) Ni marufuku kwa mashabiki kuingia uwanjani kabla, wakati au baada ya mchezo.
- (12) Timu zinapokaguliwa na mgeni rasmi kiwanjani kwa kupeana naye mikono, au timu kupeana mikono zenyewe na waamuzi zitalazimika kufanya hivyo kwa heshima zote zinazostahili.
- (13) Wakati wa mapumziko, timu zitalazimika kupumzika kwenye vyumba vyao vya kuvalia kwa kutumia milango/mageti rasmi kwa ajili hiyo na si vinginevyo.

- (14) Timu yoyote hairuhusiwi kuruka ukuta wa nje ili kuingia uwanjani (*Stadium*) ama kuruka uzio wa ndani unaotenga watazamaji na uwanja (*Pitch*), ama kupita katika mlango wowote usio rasmi kwa kuingizia timu.
- (15) Pamoja na adhabu iliyoainishwa katika Kanuni ya 14:8,9,10,11,12,13 na 14, TFF/TPLB inaweza kutoa adhabu zaidi ikiwemo timu kutozwa faini zaidi au kufungiwa kucheza kwenye uwanja wake wa nyumbani, kumfungia mchezaji, kiongozi au yeyote wa timu husika kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
- (16) Wachezaji wote watatambulika kwa kutumia Leseni zao zitakazotolewa na kuidhinishwa na TFF. Mchezaji yeyote ambaye hatakuwa na leseni hatoruhusiwa kucheza katika mchezo husika.
- (17) Katika mazingira maalum ya kukosekana Leseni ya mchezaji, TFF inaweza kutoa utambulisho wa dharura/muda ili kukidhi mahitaji ya kikanuni kwa mchezaji kucheza mchezo husika.
- (18) Iwapo itathibitika bila kujali kukatwa au kutokatwa rufaa, kupitia taarifa za mchezo za Kamishna ama kwa njia yoyote kuwa timu imechezesha mchezaji ambaye usajili wake haujathibitishwa na TFF hivyo kuwa batili kiusajili (*non qualified*) timu hiyo itapoteza mchezo na ushindi kupewa timu pinzani.
- (19) Wanaoruhusiwa kukaa kwenye benchi la ufundi wakati wa mchezo ni wachezaji 7 (saba) wa akiba na viongozi wanane (8) ambao ni Mwalimu Mkuu (*head coach*) Walimu Wasaidizi (*assistant coaches*) wasiozidi watatu, Daktari, Mtaalamu wa tiba ya viungo, Meneja wa Timu na Mtunza Vifaa wa Timu.
- (20) Endapo timu iliyokiuka maelekezo ya kanuni (14:19) itakataa kutii maelekezo ya mwamuzi ya kuwaondoa wasiohusika kwenye benchi la ufundi, mwamuzi anaweza kuomba msaada kwa Kamishna/Msimamizi wa Kituo.
- (21) Mwamuzi ataanzisha mchezo iwapo tu kama kuna mipira isiyopungua mitatu (3) yenye sifa zinazokubalika kisheria. Msimamizi wa Kituo/FA(M) watapeleka uwanjani mipira hiyo.
- (22) Ni marufuku kwa timu yoyote kukataa kuchezea mpira wowote uliochaguliwa na mwamuzi. Endapo timu yoyote itakataa kuchezea mpira wowote uliochaguliwa na mwamuzi na kusababisha mchezo huo kuvunjika, au kuchelewa kuanza na kusababisha kuvunjika kwa sababu ya giza, timu hiyo itapoteza mchezo huo na kutozwa faini na timu pinzani itapata ushindi.
- (23) Mwamuzi ataanzisha mchezo katika mazingira ya kuanza (*kick off*) au kuendelea na mchezo iwapo kila timu ina wachezaji kumi na mmoja (11) uwanjani. Endapo timu yoyote haitimizi wachezaji kumi na mmoja (11) mchezo unaweza kuanzishwa ikiwa tu wachezaji wa kila timu hawapungui saba (7) mmoja wao akiwa mlinda mlango.
- (24) Endapo timu itakuwa na wachezaji pungufu ya saba (7) kabla ya mchezo kuanza au itabakiwa na wachezaji pungufu ya saba (7) uwanjani kutokana na wachezaji wake kutoka katika mazingira yasiyoruhusu au kushindwa kuingia mchezaji badala timu hiyo itakuwa imesababisha mchezo huo kuvunjwa na mwamuzi na hivyo timu pinzani itapewa ushindi na endapo itabainika kuwa hali hiyo imefikia kutokana na udanganyifu au hila yoyote ya kuvuruga mchezo huo basi hatua zitachukuliwa kwa mujibu wa kanuni katika sura ya nane (8) na/au sura ya kumi na moja (11) ya Kanuni hizi.

- (25) Timu inaruhusiwa kubadilisha wachezaji watatu (3) tu katika mchezo mmoja, wanaoingia badala na ni lazima watokane na orodha ya wachezaji saba (7) wa akiba, timu itakayozidisha kwa kubadilisha zaidi ya wachezaji watatu (3) itapoteza mchezo husika na kutozwa faini.
- (26) Timu itakayochelewa kuingia uwanjani kuanza mchezo au kuchelewa kurejea uwanjani baada ya muda wa mapumziko kumalizika na kushindwa kutii wito wa mwamuzi itatozwa faini.
- (27) Hairuhusiwi kwa wachezaji wa ndani (*field players*) wa timu moja kuvaa jezi zinazotofautiana kwenye mchezo mmoja.
- (28) TFF/TPLB inawajibika kufanyia kazi/uchunguzi na kutolea uamuzi tukio lolote la mchezo wa hatari au lisilo la kawaida, la kudhalilisha au la kibaguzi lililotokea wakati wa mchezo kutokana na taarifa kutoka vyanzo mbalimbali au taarifa ya mchezo ya Kamishna ambalo mwamuzi hakulichukulia hatua yoyote mchezoni.
- (29) Kwenye kila mchezo wa FDL inawajibika kuwepo kibao maalum cha kubadilishia wachezaji (*substitution board*) na ubao maalum wa kuonyesha magoli.
- (30) Timu zinaruhusiwa kutumia vyumba vya kuvalia (*dressing room*) saa 4 (nne) kabla ya mchezo kuanza.
- (31) Mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza unaweza kucheza kwa kucheza kwa waamuzi wasiopungua wanne, endapo watakuwa pungufu mchezo huo hautachezwa.
- (32) Endapo itatokea hali ya uwanja kuharibika kutokana na hali ya hewa au matokeo ya hali ya hewa mbaya ambayo haiwezi kurekebisha kwa muda mfupi mchezo unatakiwa kuahirishwa mapema kabla ya saa sita mchana.
- (33) Mwamuzi wa mchezo ndiye pekee mwenye mamlaka ya kuamua kuhusu uwanja wa kucheza (*pitch*) kama unafaa na kukidhi vigezo kucheza katika hali ya dharura ya mvua au madhara katika uwanja yaliyosababishwa na mvua au dharura nyingine.
- (34) Hairuhusiwi kwa timu/mchezaji/mwamuzi kuvaa tangazo lolote la biashara (*bila kujali kama lina mgongano na wadhamini wa ligi au la*) au lenye madhumuni maalum kwenye michezo ya Ligi Daraja la Kwanza ambalo halitambuliwi na halijaidhinishwa na TFF/TPLB.
- (35) Mchezo unaweza kuchelewa kuanza (*kick off*) kwa mpaka dakika 30 (thelathini) endapo itatokea timu kuchelewa kufika uwanjani au kuna taratibu za msingi za mchezo kucheza hazijatimizwa na mojawapo ya timu au kwa sababu nyingine zinazokubalika, baada ya muda huo mchezo utavunjwa. Endapo ni timu imeshindwa kufika au kutimiza kilichokuwa kinachosubiriwa, timu hiyo itakuwa imeshindwa kucheza mchezo mmoja wa ratiba ya ligi.
- (36) Mchezaji akifunga magoli matatu katika mchezo mmoja atazawadiwa mpira mmoja miongoni mwa mipira iliyochezewa mchezo huo.
- (37) Timu yoyote itakayopewa ushindi katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza kutokana na makosa ya kikanuni yaliyofanywa na timu pinzani katika mchezo husika yanayosababisha timu kunyang'anywa ushindi au timu pinzani kupewa ushindi itatunukiwa pointi tatu (3) na magoli matatu (3).
- (38) Timu ngeni itafanya mazoezi kwenye uwanja wa mechi angalau mara moja kabla ya siku ya mechi.

-
- (39) Benchi la wachezaji wa akiba na viongozi zitapangwa kwa kuzingatia timu ya nyumbani kuwa upande wa kushoto na timu ngeni upande wa kulia mwa mwamuzi wa akiba (*4th Official*). Vyumba vya kubadilishia (*changing room*) na sehemu ya kufanyia mazoezi mepesi (*warming up*) vitakuwa upande uleule wa mabENCHI kwa timu husika.
 - (40) Hairuhusiwi kwa Mchezaji mwamuzi au kiongozi wa timu kuonyesha kwa njia yoyote tangazo au ujumbe unaohusiana na dini yoyote au ulio na madhumuni maalum bila idhini ya TFF/TPLB.
 - (41) Mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza lazima uandaliwe kwa ukamilifu wa huduma muhimu za msingi za mchezo kucheza kama usalama, huduma ya kwanza, daktari, gari la wagonjwa, waokota mipira na uwanja (*pitch*) uliotayarishwa kwa kufuata sheria za uwanja wa kucheza.
 - (42) Katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza wakati mchezo ukiwa unachezwa hairuhusiwi kufanyika shughuli nyingine yoyote katika uwanja wa kucheza na eneo la uwanja la ndani ya uzio wa ndani wa uwanja kama vile muziki, ujenzi na kuendeshwa kwa vyombo vya moto na visivyo vya moto.
 - (43) Hairuhusiwi kwa viongozi wa klabu, mashabiki na mtu yeyote asiyekuwa na kazi maalum kuhusiana na mchezo katika eneo la uwanja (*pitch*) kuwepo eneo la uwanjani ndani kuzunguka uwanja wa kucheza (*pitch*).
 - (44) Hairuhusiwi kwa kocha/kiongozi yeyote wa timu aliyetolewa mchezoni na mwamuzi kujihusisha/kuendelea na kazi zake kwa namna yoyote kwenye mchezo huo kwa siku hiyo.
 - (45) Mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza unatakiwa kuanza kucheza kati ya saa 8.00 (nane) mchana na saa 4.00 (nne) usiku.
 - (46) Mchezo unaweza kusitishwa kwa muda na kisha kuendelea endapo kumetokea jambo lisilo la kawaida au mabadiliko makubwa ya hali ya hewa yanayoweza kuathiri afya za wachezaji na waamuzi au kuathiri mchezo wenyewe.
 - (47) Klabu zitajulishwa kuhusu michezo yao itakayoonyeshwa moja kwa moja kwenye televisheni (*live tv broadcasting*). Klabu zitawajibika kukidhi mahitaji yote ya taratibu za kufanikisha maandalizi na mchezo husika.
 - (48) Klabu ina wajibu wa kushirikiana na mdhamini wa matangazo ya televisheni ikiwemo kupata picha za wachezaji na benchi la ufundi kwa ajili ya maandalizi ya mechi zao.
 - (49) TFF/TPLB itachukua hatua kwa ukiukwaji wowote wa Taratibu za Mchezo kama zilivyoainishwa kwenye kanuni ya 14 kwa kutoa Onyo kali au Karipio au kutoza faini kuanzia sh. 200,000 (laki mbili) mpaka sh. 3,000,000 (milioni tatu), na/au kufungia michezo isiyozidi mitatu (3) au kipindi kisichozidi miezi mitatu (3) kwa mchezaji, kiongozi au timu.
 - (50) TFF/TPLB inaweza kutoa adhabu zaidi ikiwemo timu kutozwa faini zaidi au kufungiwa kucheza kwenye uwanja wake wa nyumbani, kufungia mchezaji, kiongozi au yeyote wa timu husika kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
-

Kanuni: 15**Michezo ya Kirafiki**

- (1) Timu ya Ligi Daraja la Kwanza inayotaka kucheza mchezo wa kirafiki katika kipindi ligi ikiendelea itawajibika kuimarifu TFF angalau saa 48 (*arobaini na nane*) kuhusu mchezo huo kabla ya kucheza.
- (2) Hairuhusiwi kucheza mchezo wowote wa kirafiki utakaohusisha klabu nyingine ya Ligi Daraja la Kwanza katika siku ambayo kuna mchezo wa Ligi Kuu au Ligi Daraja la Kwanza katika kituo/Mkoa husika bila kupata idhini ya TFF/TPLB.
- (3) Mchezo wowote wa kirafiki utakaohusisha timu ya Ligi Daraja la Kwanza ni lazima taarifa itolewe kwa TFF/FA(M), itakayofanya maandalizi yote muhimu kwa mchezo kucheza na kufuatwa kwa taratibu zote kwa kiwango cha mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza.
- (4) Makubaliano yoyote kuhusiana na mchezo wa kirafiki unaohusisha timu ya Ligi Daraja la Kwanza lazima yafanywe kwa maandishi ambapo mwandaaji wa mchezo huo (TFF/FA(M)) atasimamia makubaliano hayo. Taarifa lazima iwepo TFF/TPLB au FA(M).
- (5) Masharti yoyote mengine kuhusiana na mchezo wa kirafiki unaohusisha timu ya Ligi Daraja la Kwanza ni lazima yaidhinishwe na TFF kwa michezo inayohusisha timu kutoka nje ya Tanzania ikiwa ni pamoja na kupitia maombi yote ya mchezo husika.
- (6) Timu yoyote ya Ligi Daraja la Kwanza inapotaka kucheza au kwenda nje ya Tanzania kwa shughuli za mpira wa miguu itawajibika kuomba kibali kwa TFF, maombi ya kibali hicho yatumwe siku 14 (kumi na nne) kabla ya siku ya kuondoka.
- (7) Timu yoyote ya Ligi Daraja la Kwanza hairuhusiwi kucheza mchezo wowote wa kirafiki na timu kutoka nje ya Tanzania bila kuwa na kibali cha TFF.
- (8) Mwanachama wa TFF au Wakala wa Mechi wa FIFA anayetaka kuandaa mchezo wowote ukihusisha timu za kimataifa na timu za Ligi Daraja la Kwanza anawajibika kutuma maombi kwa TFF siku 14 (kumi na nne) kabla ya siku ya tukio yakiainisha madhumuni ya mchezo huo. TFF itafanya uamuzi juu ya maombi hayo.

Kanuni: 16**Ngao ya Jamii**

Kutakuwa na mchezo wa Ngao ya Jamii kabla ya kuanza kwa kila msimu kwa madhumuni ya kuutumia mchezo wa Mpira wa Miguu na wadau wake kuchangia shughuli za kibinadamu kusaidia jamii. Mchezo huu msingi wake mkuu ni kurejesha kwa jamii kwa uchangiaji hivyo kila mdau mhusika anawajibika kujielekeza kuchangia. Endapo Klabu ya Daraja la Kwanza itakuwa Bingwa wa FA Cup itashiriki kwenye Mchezo wa Ngao ya Jamii.

- (1) Mchezo wa Ngao ya Jamii utazikutanisha klabu Bingwa ya Ligi Kuu na klabu Bingwa wa Kombe la FA kwa msimu uliopita, na endapo hakuna Kombe la FA, klabu mshindi wa pili wa Ligi Kuu itashiriki.
- (2) Mshindi katika mchezo wa Ngao ya Jamii itakuwa ni timu itakayopata goli/magoli zaidi ya timu mpinzani wake katika muda wa dakika 90 (tisini) za mchezo, endapo hatopatikana mshindi katika muda huo sheria ya penalti itatumika kumpata Mshindi wa Ngao ya Jamii kwa msimu husika.
- (3) Mgawanyo wa mapato katika mchezo wa Ngao ya Jamii utazingatia kwanza kutolewa asilimia kumi na nane ya kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT 18%) na gharama za tiketi ambapo Baki ya pato itagawanywa asilimia thelathini (30%)

Mfuko wa Jamii, asilimia kumi na tano (15%) Uwanja, asilimia kumi na tano (15%) kila klabu iliyoshiriki, asilimia tano (5%) TFF, asilimia saba (7%) gharama za mchezo, asilimia tano (5%) TPLB, asilimia tano (5%) Mfuko wa Maendeleo ya Mpira wa Miguu (FDF), na FA(M) asilimia mbili (2%) na asilimia moja (1%) Baraza la Michezo la Taifa (BMT).

- (4) Walengwa Wanufaika wa mapato ya Mfuko wa Jamii watatambulishwa mapema kabla ya mchezo husika wa Ngao ya Jamii kucheza.
- (5) Mapato mengine yanayotokana na mchezo wa Ngao ya Jamii yataunganishwa kwenye mgawo wa Kanuni ya 16(3), isipokuwa uwanja.
- (6) TFF itaamua na kupanga Uwanja, tarehe na muda kwa mchezo wa Ngao ya Jamii na taratibu nyingine kwa msimu husika.
- (7) Vitendo vya utovu wa nidhamu na ukiukwaji mwingine wa taratibu za mchezo katika mchezo wa Ngao ya Jamii utachukuliwa hatua kwa mujibu wa kanuni hizi ambapo uamuzi wowote dhidi yake utakuwa na uhusiano wa moja kwa moja na Ligi husika kwa timu husika, na mechi za ligi zinazohusisha timu husika.

SURA YA TANO	
Tiba na Bima	
Kanuni: 17	Huduma ya Kwanza

- (1) FA(M)/Msimamizi wa Kituo ni lazima wahakikishe kuwa katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza panakuwepo huduma ya kwanza maalum na yenye vifaa na sare, gari la wagonjwa (*Ambulance*) lililo na vifaa tiba stahili na Daktari kamili mwenye ujuzi.
- (2) Huduma ya Gari la Wagonjwa (*Ambulance*), huduma ya kwanza na Daktari zinahitajika uwanjani tokea muda wa kufungua mageti kuingiza watazamaji uwanjani mpaka saa moja baada ya mchezo kumalizika.
- (3) Kila uwanja kunapochezwa michezo ya Ligi Daraja la Kwanza kunahitajika chumba maalum kwa ajili ya huduma za tiba na matibabu.

Kanuni: 18	Bima
-------------------	-------------

- (1) Kila klabu ina wajibu wa kuwawekea wachezaji wake bima ya matibabu na fidia kutokana na ajali michezoni. Klabu itakayokiuka Kanuni hii itakuwa imepoteza sifa ya kuwa klabu ya Ligi Daraja la Kwanza, na usajili wa wachezaji wa timu yake hautathibitishwa na haitashirikishwa katika Ligi Daraja la Kwanza.

SURA YA SITA**Malalamiko na Rufaa****Kanuni: 19****Malalamiko**

- (1) Katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza inapotokea klabu kutoridhika au kuwa na mahitaji ya kupinga jambo lolote inawajibika kuwasilisha malalamiko kwa Bodi ya Ligi Kuu (TPLB) itakayosikiliza na kuyatolea maamuzi au kupeleka kwenye Kamati nyingine husika ya TFF kwa maamuzi.
- (2) Upande wowote ambao haujaridhika na maamuzi juu ya malalamiko yaliyotolewa unaweza kukata rufaa kwenye Kamati ya Rufaa iliyo na mamlaka kutegemea chombo kilichofanya maamuzi ya awali na kanuni zinahusu maamuzi hayo.
- (3) TFF/TPLB inaweza kupeleka jambo lolote kuhusiana na Ligi Daraja la Kwanza kwenye chombo husika kujadiliwa na kuamuliwa bila ya kujali kulalamikiwa au la.
- (4) Wahusika katika shauri lolote litakalosikilizwa na Kamati yoyote ya maamuzi wanaohitajika kuhudhuria kikao hicho watawajibika kujulishwa na TFF kuhusu mahali, siku na muda wa kikao hicho katika kipindi kisichopungua siku 5 (tano) kabla ya kikao hicho. Yeyote atakayeitwa atahudhuria kwa gharama zake mwenyewe.

Kanuni: 20**Utaratibu wa Malalamiko**

- (1) Malalamiko yoyote kuhusiana na mchezo yawasilishwe kwa maandishi kwa Kamishna wa mchezo au ofisi ya Bodi ya Ligi Kuu sio zaidi ya saa 72 (sabini na mbili) baada ya mchezo kumalizika.
- (2) Kamishna wa mchezo atawasilisha kwa Bodi ya Ligi Kuu (TPLB) sio zaidi ya saa 48 (arobaini na nane) tangu kupokea malalamiko hayo.
- (3) Malalamiko yoyote yatakwasilishwa yatashughulikiwa ndani ya siku 14 (kumi na nne) tangu kuwasilishwa, katika hali ya upekee malalamiko yanaweza kusikilizwa katika muda mfupi zaidi au mrefu zaidi.
- (4) Ada ya malalamiko ni sh. 300,000 (laki tatu). Malalamiko yatakwasilishwa bila kulipiwa ada au baada ya muda uliowekwa hayatasikilizwa. Endapo Malalamikaji atashinda malalamiko yake ada aliyoitoa itarudishwa. Endapo malalamikaji atawasilisha malalamiko yatakwabainika kutokuwa na msingi atatozwa faini.

Kanuni: 21**Pingamizi katika Mchezo**

- (1) Malalamiko yoyote kabla au wakati wa mchezo (*pingamizi*) yatolewe kwa maandishi yakiainisha tuhuma na msingi wake na yawasilishwe kwa Kamishna mara baada ya ukaguzi wa wachezaji mpaka kabla ya mchezo kumalizika. Baada ya pingamizi kupokelewa ni sharti lisainiwe na Kamishna, Mwamuzi, na Meneja wa timu inayolalamikiwa.
- (2) Endapo malalamiko yanahusisha uhalali wa mchezaji kucheza mchezo husika, timu inayolalamikiwa inaweza kumuondoa kwenye orodha yake ya wachezaji wa siku hiyo mchezaji aliyewekewa pingamizi kabla ya mchezo kuanza ikiwa inakubaliana na pingamizi hilo. Timu itakayomuondoa mchezaji katika hali hii itatozwa faini.
- (3) Malalamiko yatasikilizwa na kutolewa majibu ndani ya siku 14 (kumi na nne).

Kanuni: 22**Rufaa**

- (1) Upane wowote unaopinga maamuzi ya malalamiko au mengine yaliyofanywa na chombo husika unaweza kukata rufaa kwa kamati ya rufaa husika endapo utaratibu wa chombo na kanuni zilizofanya maamuzi hayo vinaruhusu kufanya hivyo.
- (2) Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ya TFF ndio chombo cha juu kwa TFF cha kusikiliza rufaa zinazotokana na maamuzi ya Kamati ya Nidhamu ya TFF.
- (3) Maamuzi ya Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ya TFF yatakuwa ya mwisho. Endapo mrufani au mrufaniwa hakuridhika na maamuzi ya Kamati hii apeleke shauri lake Mahakama ya Usuluhishi wa mashauri ya michezo Ulimwenguni (CAS).
- (4) Ni marufuku kupeleka malalamiko yoyote dhidi ya TFF/TPLB kuhusiana na uendeshaji wa Ligi hii katika mahakama za kawaida za sheria. Klabu, mdau au mtu yeyote atakayepeleka malalamiko yake katika mahakama za sheria atachukuliwa hatua kali kwa mujibu wa kanuni za maadili za TFF.
- (5) Malalamiko au jambo lolote litakaloamuliwa na Kamati nyingine za TFF, Rufaa dhidi yake itafuata utaratibu wa kamati hizo kwa mujibu wa utaratibu wa TFF na uamuzi wake utakuwa wa mwisho endapo tu jambo lililoamuliwa linaweza kukatiwa rufaa kwa mujibu wa kanuni hizi na za vyombo hivyo.
- (6) Kamati ya Rufaa ya TFF itasikiliza rufaa kupinga maamuzi yoyote ya Bodi ya Ligi Kuu (TPLB) ambayo yanaweza kukatiwa rufaa.
- (7) Wahusika wote wanaohitajika kwenye shauri la rufaa watajulishwa na TFF siku, mahali na muda angalau siku 5 (tano) kabla ya siku ya shauri na watahudhuria kwa gharama zao wenyewe.
- (8) Rufaa itasikilizwa ndani ya siku 7 (saba) tangu ilipowasilishwa.

Kanuni: 23**Utaratibu wa Rufaa**

- (1) Rufaa ya kupinga maamuzi ya Kamati ya Nidhamu iwasilishwe kwa maandishi kwenye ofisi za TFF sio zaidi ya siku tano za kazi baada ya kupata maamuzi ya Kamati ya Nidhamu na iwe imeambatanishwa na ada ya rufaa pamoja na vielelezo vyote vya shauri hilo.
- (2) Mrufani anaweza kuomba kwa TFF uwasilishwaji wa vielelezo kwenye Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ambavyo hana uwezo wa kuwa navyo na anaweza pia kuwasilisha vielelezo vya ziada kukazia malalamiko yake wakati shauri lake linasikilizwa.
- (3) Mrufaniwa anayo haki ya kupata nakala ya rufaa dhidi yake baada tu ya rufani kuwasilishwa TFF.
- (4) Rufaa yoyote itakayowasilishwa bila ya vielelezo au ambayo haijalipiwa ada haitasikilizwa.
- (5) Rufaa yoyote itakayowasilishwa baada ya muda uliowekwa chini ya kanuni hii, haitasikilizwa na ada ya rufaa haitarudishwa kwa mrufani.
- (6) Ada ya rufaa kwa Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ni sh. 500,000 (laki tano).

Kanuni: 24**Vyombo vya Maamuzi**

Vyombo vya Maamuzi vya TFF na TPLB vitashughulikia masuala na mashauri mbalimbali kuhusiana na Ligi Daraja la Kwanza na kufanya maamuzi kwa misingi ya kanuni na mwongozo wa Katiba ya TFF. Vyombo vya maamuzi vitatumia kanuni hizi za Ligi Daraja la Kwanza, Kanuni nyingine za TFF, CAF na FIFA katika kufanya maamuzi yake.

- (1) Mhusika yoyote wa shauri linalosikilizwa na kuamuliwa na miongoni mwa vyombo vya maamuzi vya TFF atawajibika kufuata taratibu za vyombo hivyo bila ya kuathiri masharti ya kanuni hizi inayoongoza usikilizwaji na maamuzi ya shauri husika.
- (2) Shauri lolote linalosikilizwa na chombo cha haki cha TFF ni lazima liwekewe utaratibu wa mashtaka katika mfumo wa kimahakama katika kuzingatia haki za mlalamikaji na mlalamikiwa.
- (3) Shauri lolote linalosikilizwa na kuamuliwa na chombo cha TFF kilicho na mamlaka ya mwisho wa usikilizaji na maamuzi ya shauri hilo linaweza kuombewa marejeo (*review*) ya kusikilizwa endapo kuna upande wowote haujaridhika na maamuzi ya marejeo hayo yatakuwa ya mwisho. Ada ya marejeo (*review*) ni sh. 500,000 (laki tano).
- (4) TFF inaweza kuelekeza chombo chake chochote cha maamuzi kushughulikia jambo kuhusiana na Ligi Daraja la Kwanza kutokana na mahitaji au dharura kuhusiana na jambo husika.
- (5) Kamati ya Uendeshaji ya TPLB itashughulikia na kufanya maamuzi kwa masuala yote ya kiuendeshaji ambayo maamuzi yake hayatakatiwa rufaa kwenye chombo kingine cha maamuzi cha TFF kwa mujibu wa Kanuni za Ligi Daraja la Kwanza.
- (6) TFF/TPLB inaweza kutoa adhabu zaidi kwa kutoza faini zaidi au adhabu nyingine yoyote zaidi, au kuongeza adhabu yoyote iliyotolewa kwa mchezaji, kiongozi, mwamuzi au timu kutokana na kuthibitika ukiukwaji zaidi wa taratibu au makosa yanayojirudia katika msimu mmoja au kutegemea uzito na mazingira ya ufanyaji kosa au mwendelezo wa kutenda kosa.
- (7) TFF/TPLB itatoza faini kwa ukiukwaji mwingine wowote wa kanuni na taratibu ambao haujaainishwa wazi katika kanuni hizi ulio na mahitaji ya adhabu ya faini kwa kati ya sh. 200,000 (laki mbili) na sh. 5,000,000 (milioni tano).

SURA YA SABA	
Fedha na Malipo	

Kanuni: 25**Mapato**

Mgawanyo wa mapato ya mlangoni (*gate collection*) utafanywa kwa kuzingatia kwanza kutoa asilimia kumi na nane ya Kodi ya Ongezeko la Thamani (18% VAT), gharama za tiketi kwa mchezo husika. Baki ya pato itagawanywa kwa Timu mwenyeji asilimia sitini (60%), TPLB asilimia tisa (9%) Gharama za mchezo asilimia saba (7%), mamlaka ya Uwanja asilimia kumi na tano (15%), TFF asilimia tano (5%), FA(M) mwenyeji asilimia tatu (3%) na asilimia moja (1%) Baraza la Michezo la Taifa (BMT) kama inavyooneshwa kwenye jedwali la mgawanyo wa mapato ukurasa 63.

- (1) Endapo timu itahamia uwanja wa Mkoa mwingine kama uwanja wake wa nyumbani mgawo wa mapato ya FA(M) ya asilimia tatu (3%) itagawanywa kwa FA(M) inapotoka timu kupata (nusu) asilimia moja na nusu (1.5%) na FA(M) unapochezwa mchezo pia (nusu) asilimia moja na nusu (1.5%).
- (2) Msimamizi wa Kituo atawasilisha taarifa ya mapato na fedha za mchezo husika kwa TFF/TPLB katika muda usiozidi saa 48 (arobaini na nane). Kiongozi au msimamizi atakayeshindwa kuwasilisha atachukuliwa hatua kwa mujibu wa Kanuni za TFF.

Kanuni: 26**Gharama za Mchezo**

- (1) Asilimia saba (7%) ya Gharama za Mchezo itatumika kulipia gharama mbalimbali za huduma zitakazoalikwa na kutolewa kufanikisha mchezo husika kama zinavyoonyeshwa kwenye fomu ya mgawanyo wa gharama ukurasa 64.
- (2) Gharama za Msimamizi wa Kituo
 - (a) Gharama za Msimamizi wa Kituo zitalipwa kutegemea Msimamizi anatokea mkoa mwingine au ni mkazi wa Mkoa na Kituo husika:
 - (i) Posho na usafiri wa ndani sh. 120,000 (laki moja na ishirini).
 - (iii) Posho ya kujikimu sh. 70,000 (elfu sabini).
 - (iv) Nauli kutoka Mkoa anaishi mpaka Mkoa ulipo mchezo na kurudi.
 - (b) Nauli na Posho ya kujikimu ni kwa msimamizi anayetoka nje ya mkoa mchezo unapochezwa na ni kwa malazi ya siku mbili tu (2).
- (3) Viwango na utaratibu wa malipo kwa Kamishna, waamuzi na watathimini wa waamuzi zitakuwa kama ifuatavyo:
 - (a) Posho ya mchezo Kamishna sh. 70,000 (elfu sabini).
 - (b) Posho ya mchezo Mtathimini Waamuzi sh. 70,000 (elfu sabini).
 - (c) Posho ya Mwamuzi sh. 50,000 (elfu hamsini).
 - (d) Posho ya kujikimu na usafiri wa ndani sh. 70,000 (elfu sabini).
 - (e) Nauli ya kutoka Mkoa anakoishi mpaka Kituoni na kurudi (*kila mmoja*).
 - (f) Posho na usafiri wa ndani Mwamuzi wa Akiba sh. 30,000 (elfu thelathini) endapo anatokea mkoa wa kituo cha mchezo, kama anatokea nje ya kituo atalipwa kama waamuzi wengine.
 - (g) Usafiri wa Ndani Waamuzi wote sh. 20,000 (elfu ishirini).

-
- (2) Gharama zote za Msimamizi wa Kituo, Kamishna, Mtathimini Waamuzi na Waamuzi zitalipwa na TPLB. Gharama za Usafiri ni kwa usafiri wa treni daraja la pili, basi au meli.
 - (3) Iwapo gharama halisi ni pungufu ya asilimia saba (7%) zilizokatwa kama Gharama za Mchezo, fedha zitakazobaki zitagawanywa asilimia hamsini (50%) TPLB na klabu zitagawana asilimia hamsini (50%) nyingine.
 - (4) Msimamizi wa Kituo atawajibika na usimamizi wa Gharama za Mchezo, atathibitisha kwa niaba ya TFF, pia wawakilishi wa klabu zilizocheza watasaini kwa niaba ya klabu zao kama inavyoonekana kwenye jedwali la Gharama za Mchezo ukurasa 64.
 - (5) Malipo yatalipwa kwa hundi kama Kanuni za fedha zinavyosema isipokuwa Msimamizi wa Kituo, Waamuzi, Kamishna na Watathimini wa Waamuzi.

SURA YA NANE	
Yasiyotarajiwa	

Kanuni: 27**Kujittoa kwenye Ligi**

- (1) Endapo Klabu yoyote ina nia ya kujittoa katika Ligi kwa sababu zozote zile za msingi ni lazima itoe taarifa ya maandishi kwa TFF ikieleza sababu zinazoilazimisha kujittoa siku 30 (thelathini) kabla ya Ligi kuanza.
- (2) Endapo TFF imekubali kujittoa kwa klabu iliyoomba, klabu nyingine ambayo awali ilikuwemo katika daraja hilo lakini iliteremka kwa mujibu wa msimamo wa Ligi, itarudishwa kuziba pengo hilo. Klabu hiyo ni ile iliyo katika nafasi ya juu kuliko klabu zingine zote zilizoteremka daraja katika msimu huo.
- (3) Endapo klabu iliyojitoa ni miongoni mwa klabu zilizopanda daraja, klabu nyingine iliyokuwa kwenye nafasi inayofuatia kwa klabu zilizopanda/iliyopanda daraja itapandishwa kuchukua nafasi hiyo.
- (4) Klabu yoyote itakayojittoa kwenye Ligi Daraja la Kwanza baada ya Ligi kuanza au kushindwa kucheza mchezo mmoja wa ratiba ya Ligi Daraja la Kwanza katika msimu itakabiliwa na adhabu zifuatazo:
 - (a) Itashushwa daraja na kufungiwa kucheza Ligi kwa misimu miwili (2). Bodi ya Ligi pia inaweza kuichukulia hatua zaidi klabu hiyo/viongozi au wachezaji iwapo itathibitika kuwa imejitoa kwa madhumuni ya kuhujumu msimamo wa Ligi au hujuma nyingine yoyote.
 - (b) Iwapo zitajittoa au kushindwa kumaliza Ligi kwa sababu yoyote ile timu zaidi ya idadi ya timu za kushuka daraja kwa mujibu wa kanuni za Ligi Daraja la Kwanza, timu zote hizo zitashuka daraja (*kanuni 27:4a*) na timu zaidi zitapanda kutoka Daraja la Pili (SDL) ili kujaza nafasi na idadi ya timu za Ligi Daraja la Kwanza kuendelea kuwa ilivyokusudiwa.
 - (c) Matokeo ya michezo yote iliyowahi kucheza yatafutwa lakini itakuwepo kwenye orodha ya msimamo wa ligi.
 - (d) Magoli yaliyofungwa na wachezaji wa timu iliyojitoa katika Ligi yatafutwa na hivyo wachezaji wake hawataweza kushindana katika ufungaji bora hata kama walifunga magoli mengi, lakini magoli yaliyofungwa na wachezaji wa timu pinzani dhidi ya timu iliyojitoa kwenye ligi hayatafutwa, yataendelea kuonekana katika idadi ya magoli yaliyofungwa na wachezaji hao lakini hayataonekana katika idadi ya magoli yaliyofungwa na klabu zao.
 - (e) Itapoteza haki zake zote stahili kwa timu za Ligi Daraja la Kwanza na itawajibika kurejesha stahili yoyote iliyokwishachukua kabla ya kujittoa endapo itaamriwa kufanya hivyo kutokana na mazingira ya kujittoa kwake.

Kanuni: 28**Kutofika Uwanjani**

Timu yoyote itakayokosa kufika uwanjani bila ya sababu za msingi zinazokubalika kwa TFF/TPLB na kusababisha mchezo usifanyike itakabiliwa na adhabu zifuatazo:

- (1) Itapoteza ushindi na kushushwa madaraja mawili (2) na matokeo ya michezo yake yote yatafutwa ili kutoa uwiano sahihi kwa timu zilizobaki kwenye Ligi, na endapo timu ilikuwa kwenye nafasi ya kushuka daraja timu hiyo itashushwa madaraja mengine mawili.
- (2) Itatozwa faini ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) ambazo kati ya hizo sh. 1,000,000 (milioni moja) itachukuliwa na Bodi ya Ligi na sh. 1,000,000 (milioni moja) italipwa kwa timu pinzani.
- (3) Itapoteza haki ya kuchukua gawio lake la mapato ya mchezo huo.
- (4) Kiongozi yeyote atakayebainika kuwa alishiriki, alishawishi au alikuwa chanzo au sababu ya timu kutotokea uwanjani bila ya sababu za msingi atafungiwa kwa kipindi cha miezi kumi na miwili (12).
- (5) Timu itakayokosa kufika uwanjani na kusababisha mchezo kutofanyika baada ya kushiriki kikao cha maandalizi ya mchezo, itatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu), kulipa fidia ya uharibifu wowote unaoweza kujitokeza, kushushwa daraja na viongozi waliosababisha watachukuliwa hatua zaidi za kinidhamu.
- (6) Inaweza kukabiliwa na adhabu zaidi kama ambavyo TFF/TPLB itahitaji kuchukua hatua zaidi kadiri itavyoona inafaa.
- (7) Timu yoyote iliyopewa adhabu ya faini chini ya kanuni 28:2,5 haitaruhusiwa kucheza hadi itakapotekeleza adhabu hiyo kwa daraja ambalo itakuwa ipo.

Kanuni: 29**Kuvuruga Mchezo**

- (1) Timu itakayosababisha mchezo kuvurugika na hatimaye kuvunjwa, itapoteza mchezo huo hata kama ilikuwa inaongoza kwa magoli na timu pinzani itapewa ushindi na pointi tatu na magoli matatu, iwapo timu pinzani inaongoza kwa magoli zaidi ya matatu itabakia na idadi ya magoli hayo iliyokwishafunga.
- (2) Magoli yaliyofungwa na timu iliyosababisha mchezo kuvunjika yatafutwa lakini magoli yaliyofungwa na timu pinzani yataendelea kuonekana katika idadi ya magoli yaliyofungwa na wachezaji wa timu hiyo wakati wa kutafuta mfungaji bora.
- (3) Endapo itatokea vurugu ya aina yoyote ile na kusababisha mchezo kusimama katika mazingira ya kuhatarisha mchezo huo kuendelea, mwamuzi atasubiri kwa dakika zisizozidi 15 (kumi na tano), na endapo hali ya vurugu bado inaendelea mwamuzi atavunja mchezo huo.
- (4) Endapo timu itagomea kuendelea na mchezo kwa sababu zozote zile na kusababisha mchezo huo kuvunjika au kuvunjwa na mwamuzi timu hiyo itapoteza mchezo huo na timu pinzani itapewa ushindi. Timu iliyogomea itatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) na itapoteza mapato na stahili nyingine za mchezo husika.
- (5) Faini iliyotajwa (kanuni 29:4) italipwa kabla ya mchezo unaofuata wa timu husika baada ya kuamriwa kulipa.
- (6) Mchezaji na kiongozi watakaobainika kugomea au kusababisha vurugu zilizosababisha mchezo kuvunjika watafungiwa kujihusisha na masuala yote ya mpira wa miguu kwa kipindi kati ya miezi 6 (sita) mpaka miaka mitano.

- (7) Endapo uvunjikaji wa mchezo utabainika kuwa wa utata au sababu nyingine au kukosekana uzingativu wa kutosha wa kanuni 29:3, mchezo huo utarudiwa katika tarehe nyingine, waamuzi wengine na uwanja utakaoamuliwa na TPLB.
- (8) Timu itakayoleta/itakayofanya vurugu za aina yoyote au kupinga, kuzuia au kugomea mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza kuonyeshwa kwenye televisheni au kutangazwa kwenye redio kinyume na ilivyoelekezwa na TFF/TPLB itatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu), endapo timu hiyo itarudia kosa hilo itachukuliwa hatua zaidi ikiwemo kushushwa daraja.
- (9) Endapo vurugu zitatokea uwanjani mara tu baada ya mchezo kumalizika, viongozi au wachezaji husika watakaobainika kusababisha na/au kufanya vurugu hizo watakabiliwa na adhabu ya kufungiwa kwa kipindi cha miezi mitatu mpaka kumi na mbili na faini ya sh. 500,000 (laki tano) kwa timu husika.
- (10) Endapo itathibitika timu yoyote imefanyiwa fujo na/au vurugu na wahusika wa timu pinzani kabla, wakati na baada ya mchezo timu pinzani itakabiliwa na adhabu ya faini isiyopungua sh. 500,000 (laki tano) au/na kusimamishwa kwa michezo ya timu husika katika Kituo/Uwanja husika au timu hiyo italazimika kucheza michezo isiyopungua mitatu ya nyumbani kwenye uwanja wake bila ya kuwa na mashabiki na kulazimika kuilipa fidia timu pinzani kama itakavyoamuliwa na TPLB. Sambamba na adhabu hizo, klabu italazimika kulipa fidia kwa uharibifu wowote wa mali uliofanywa na washabiki wake.
- (11) Endapo vurugu zitatokea uwanjani mara baada ya mchezo kumalizika, viongozi/wachezaji husika watakaobainika kusababisha na/au kufanya vurugu hizo watakabiliwa na adhabu ya kufungiwa kwa kipindi cha miezi mitatu (3) mpaka kumi na mbili (12) na faini ya sh. 500,000 (laki tano) kwa timu husika.

Kanuni: 30**Kupanga Matokeo**

- (1) Endapo timu zozote zitabainika kuwa zimepanga kwa namna yoyote ile matokeo ya mchezo wowote waliocheza kwa madhumuni yoyote yale zitachukuliwa hatua zifuatazo:
- (a) Mtu yeyote aliyekula njama na kushawishi upangaji matokeo ataadhibiwa kwa kusimamishwa mechi na kufungiwa kushiriki katika shughuli yoyote ya mpira wa miguu kwa kipindi kisichopungua miaka 10 (kumi) na faini isiyopungua sh. 10,000,000 (milioni kumi). Katika shauri linalovuruga hadhi ya mpira wa miguu, mhusika atafungiwa maisha kutojishughulisha na mpira wa miguu.
- (b) Ikiwa mchezaji au kiongozi atajishughulisha katika kushawishi upangaji matokeo kama ilivyo katika kanuni ya 30 (1a), klabu au mkoa ambao mchezaji au kiongozi anatoka utapigwa faini. Katika makosa mazito itaadhibiwa kwa kuondolewa kwenye Ligi, kushushwa daraja, kupunguziwa pointi na kurudisha zawadi.

Kanuni: 31**Kuahirisha Mchezo**

Mchezo unaweza kuahirishwa kutokana na sababu yoyote kati ya zifuatazo:-

- (1) Endapo timu ya Taifa ina mchezo.
- (2) Endapo timu inashiriki katika mashindano ya Kimataifa na ina muda usiozidi siku sita kufikia mchezo wa Kimataifa.
- (3) Sababu yoyote ya dharura au na yenye msingi itakayokubaliwa na TFF.
- (4) Endapo itatokea Matukio yalio nje ya uwezo wa binadamu (*force majeure*) yasiyotarajiwa wala kusababishwa na timu husika.
- (5) Mchezo wowote ulioahirishwa chini ya kanuni 31(1,2,3) utapangwa tena katika tarehe itakayoamuliwa na TFF isipokuwa kama utaahirishwa chini ya kanuni 31(4) utachezwa siku inayofuata iwapo ratiba inaruhusu.
- (6) Iwapo mchezo ulishaanza na kuvunjika kwa sababu ya matukio ya dharura yasiyotarajiwa wala kusababishwa na timu husika, utapangwa kucheza kwa muda uliosalia kuanzia dakika na tukio ulipovunjika ukiwa na wachezaji na waamuzi walewale. Mabao yaliyofungwa na kadi walizoonyeshwa wachezaji katika mchezo uliovunjika zitaendelea kuhesabika. Muda na taratibu utaamuliwa na Mwendeshaji.
- (7) Taarifa ya maombi ya kawaida ya kuahirisha mchezo ni lazima itolewe kwa maandishi si chini ya siku 14 kabla ya siku ya mchezo, isipokuwa kwa sababu zilizo nje ya uwezo wa binadamu au dharura kubwa.
- (8) Ruhusa ya wachezaji wanaoteuliwa kuchezea timu za Taifa za nchi zao na kwa timu za Taifa za vijana chini ya miaka 23 (*ishirini na tatu*) na miaka 20 (*ishirini*) itatolewa kwa kufuata sheria za FIFA kwa muda kabla na baada ya mchezo husika.

SURA YA TISA	
Usimamizi wa Mchezo	

Kanuni: 32	Msimamizi wa Kituo
-------------------	---------------------------

- (1) Kila kituo ambapo michezo ya Ligi Daraja la Kwanza inachezwa patakuwepo Msimamizi wa Kituo aliyeteuliwa na TFF atakayeshirikiana na FA(M) kusimamia utayarishaji na mwenendo mzima wa mchezo husika.
- (2) Msimamizi wa Kituo atawajibika na kutuma taarifa za fedha na fedha stahili kwa TFF/TPLB katika kipindi cha saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika.
- (3) Msimamizi wa Kituo atawajibika kuhakikisha kuwa huduma zote muhimu na vifaa kazi kuufanya mchezo kucheza na kufanikiwa vi/zinakuwepo.
- (4) Msimamizi wa Kituo atawajibika kumpa ushirikiano kamishna wa mchezo kiutaratibu na ikitokea mahitaji ya ziada kwa kamishna katika kutimiza majukumu yake.
- (5) Msimamizi wa Kituo atahakikisha kwamba michezo yote ya vijana kwa mujibu wa kanuni hizi inayotakiwa kufanyika katika kituo chake inachezwa bila kukosa.
- (6) Msimamizi wa Kituo atawajibika kufanya mawasiliano na kutoa taarifa za kituo chake kwa TFF/TPLB inapohitajika kutokana na matukio au kutakiwa kufanya hivyo.

Kanuni: 33	Kamishna
-------------------	-----------------

- (1) Katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza atapangwa Kamishna atakayesimamia masuala yote ya ufundi ya mchezo na kutoa taarifa za jumla za mchezo, taarifa za uchezaji wa waamuzi na timu, mchezaji bora na taarifa za mapato ya mchezo kwa TFF atakazo jaza katika fomu maalum iliyoandaliwa kwa madhumuni hayo itakayotumwa sio zaidi ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika.
- (2) Makamishna wa Ligi Daraja la Kwanza wanaweza kupangiwa utaratibu maalum wa kupatikana kwao au watatokana na kuteuliwa/kupangwa na TPLB kutegemea sifa alizonazo mhusika katika kujishirikisha na masuala ya mpira wa miguu.
- (3) Kamishna wa Ligi Daraja la Kwanza atatokana na aidha aliwahi kuwa au ni kiongozi wa mpira wa miguu wa ngazi fulani, Mwamuzi mstaafu, Mwalimu (*asiyefundisha timu katika Ligi Daraja la Kwanza*) au Mchezaji wa zamani aliyepata sifa na kuheshimika.
- (4) Kamishna atawajibika kushughulikia ipasavyo malalamiko (*pingamizi*) yanayotolewa kabla au wakati wa mchezo ikiwa ni pamoja na kukusanya ushahidi unaohitajika utakaosaidia vyombo husika kufanya maamuzi stahili.

Kanuni: 34**Mtathmini Waamuzi**

- (1) TFF inaweza kumpanga Mtathimini waamuzi katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza endapo itaonekana kuna haja ya kufanya hivyo.
- (2) Mtathimini Waamuzi lazima awe ni mwamuzi mstaafu aliyefikia kiwango cha juu cha uchezeshaji wakati akichezeshwa kabla kustaafu na amepata mafunzo ya Ukufunzi wa waamuzi.

Kanuni: 35**Waamuzi**

Kutakuwa na waamuzi TEULE (*select referees*) kati ya 20 (ishirini) na 24 (ishirini na nne) wa kati na waamuzi wasaidizi 48 (arobaini na nane) watakaoteuliwa na Kamati ya Waamuzi ya TFF mwanzoni mwa kila msimu maalum kwa kucheza michezo ya Ligi Daraja la Kwanza. Waamuzi TEULE hawa wanawajibika kuwa waaminifu, waadilifu na wenye nidhamu na tabia njema zisizotiliwa mashaka.

- (1) Kamati ya Waamuzi ya TFF ndiyo pekee yenye mamlaka ya kupanga, kubadilisha na kuondoa mwamuzi kwenye ratiba kwa sababu za msingi zilizojitokeza. Klabu au yeyote aliye na malalamiko au maombi maalum kuhusu mwamuzi atawajibika kuyatoa kwa maandishi siku 7 (saba) kabla ya mchezo husika. Hairuhusiwi kwa klabu kumkataa mwamuzi yeyote aliyepangwa wala kumjadili au kushutumu kwenye vyombo vya habari.
- (2) Waamuzi TEULE watateuliwa wakijumuisha waamuzi na waamuzi wasaidizi wote walio na hadhi ya FIFA na walio na Hadhi ya Daraja la Kwanza (Class I).
- (3) Waamuzi TEULE watateuliwa baada ya kukidhi vigezo na kuwa na sifa zifuatazo:
 - (a) Umri wa miaka isiyopungua 23 (ishirini na tatu) kwa mwanaume na 21 (ishirini na moja) kwa wanawake na wasiozidi miaka 45 (arobaini na tano) katika siku ya tarehe ya Uteuzi.
 - (b) Uzoefu wa kucheza michezo ya Ligi Kuu, Ligi Daraja la Kwanza au Ligi Daraja la Pili usiopungua misimu miwili (2). Mwamuzi kijana aliyetathiminiwa na kuonyesha kiwango bora katika msimu mmoja anaweza kujumuishwa.
 - (c) Awe amefaulu mtihani wa afya yake (*medical examination*), amekidhi kiwango kwa jaribio la utimamu wa mwili wake (*physical fitness test*) iliyoendeshwa na Mkufunzi maalum wa utimamu wa mwili (*referee physical fitness Instructor*) iliyosimamiwa na Kamati ya Waamuzi ya TFF na kufaulu mtihani wa sheria za Mpira wa Miguu (Laws of the Game). Mwamuzi mwanamke anawajibika kufaulu katika viwango vya wanaume ili kucheza michezo ya wanaume.
- (4) Mwamuzi na mwamuzi msaidizi yeyote aliyepangwa kucheza mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza anawajibika kuzingatia yafutayo:
 - (a) Kutoa taarifa ya mahusiano yoyote kati yake na kati ya/klabu alizopangiwa yanayoweza kusababisha mgongano wa kimaslahi (*conflict of interest*) kwa TFF mara tu baada ya kupata taarifa ya kupangwa.
 - (b) Kutoa taarifa siku 7 (saba) katika hali ya kawaida kabla ya mchezo aliopangiwa endapo hataweza kushiriki katika mchezo huo na sababu na pia anaweza kutoa taarifa kwa dharura kutegemea dharura iliyojitokeza.

- (c) Kutoa taarifa ya safari yake kwa msimamizi wa kituo husika aendako na matarajio ya kuwasili kwake.
 - (d) Kufika kituo cha mchezo siku moja kabla ya mchezo na kuondoka si zaidi ya siku moja baada ya mchezo labda tu kwa dharura kubwa na za msingi.
 - (e) Kuhudhuria kikao cha maandalizi ya mchezo (*pre-match meeting*) kwa muda uliopangwa akiwa nadhifu, makini na kamili kwa wakati na bila kukosa wala kuchelewa.
 - (f) Kuwasilisha madai sahihi ya malipo anayostahili na gharama zinazostahili marejesho kwa umakini, unadhifu na bila udanganyifu.
 - (g) Kufika Uwanjani katika muda uliokubalika kwenye kikao cha maandalizi ya mchezo akiwa makini, kamili, nadhifu na bila kuchelewa.
 - (h) Kutekeleza wajibu wake kwa nafasi yake kama mwamuzi kwa kuzingatia miiko na maadili ya uamuzi na mazingatio yasiyo mashaka ya sheria kumi na saba za mpira wa miguu (*17 laws of the game*) bila hiyari.
 - (i) Kutoa taarifa kwa TPLB juu ya masuala yote yaliyo kwenye eneo lake pamoja na uchezeshaji na hali ya mchezo husika ndani ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika kwa kujaza fomu maalum ya Taarifa ya mwamuzi kwa unadhifu, ukweli, umakini na mazingatio ya weledi wa kiuamuzi (*kwa mwamuzi wa kati*). Mwamuzi atawajibika kutuma taarifa ya awali (*flash report*) na katika mazingira maalum mwamuzi anaweza kulazimika kutuma taarifa yake ya mchezo kwa njia ya elektroniki.
 - (j) Kuhakikisha amepata uthibitisho kutoka kwa ofisa mhusika kwenye sehemu husika ya Leseni yake ya Uamuzi (*referee LogBook*) bila kukosa.
- (5) TFF itaandaa Jaribio la Utimamu wa mwili (*physical fitness test*) kwa waamuzi wa Ligi Daraja la Kwanza kulingana na mahitaji na utaratibu wake litakaloambatana na mtihani wa afya ya mwamuzi (*medical examination*) na sheria za mpira wa miguu (*laws of the game*). Mwamuzi anawajibika wakati wote wa msimu kuwa tayari kiafya, kimwili na ufahamu wa sheria.
- (6) Katika mchezo wowote wa Ligi Daraja la Kwanza, uamuzi wa Mwamuzi uwanjani ni wa mwisho. Klabu zinatakiwa kuchukua hatua zinazofaa katika kutaarifu mamlaka husika juu ya malalamiko yoyote yanayohusiana na uamuzi au mwamuzi uwanjani.
- (6) Mwamuzi wa Ligi Daraja la Kwanza aliyepangwa kwenye mchezo husika hatakiwi kuwa na uhusiano unaosababisha mgongano wa kimaslahi baina yake na mojawapo ya klabu zote anazozichezeshwa. Mwamuzi atahitajika kutoa taarifa kwa TFF endapo ana uhusiano unaoweza kusababisha mgongano wa kimaslahi kwa mchezo wowote aliopangiwa wa Ligi Daraja la Kwanza, Kamati ya Waamuzi ya TFF itachukua hatua zinazofaa katika mazingira hayo.
- (7) Mwamuzi wa Ligi Daraja la Kwanza haruhusiwi kuchezesha mchezo wowote ndani na nje ya nchi usiotambuliwa na TFF, FA(M) na FA(W) wake/yake husika, mwamuzi atakayekiuka atakabiliwa na adhabu.
- (8) Mwamuzi wa mchezo ndio pekee mwenye mamlaka ya kuamua kuhusu hali ya uwanja wa kuchezea (*pitch*) na kuruhusu mchezo kuchezwa au vinginevyo kwa mazingatio ya mahitaji kisheria kwa uwanja wa kuchezea.

SURA YA KUMI	
Uchezaji wa Kiungwana	

Kanuni: 36**Uchezaji wa Kiungwana**

Wachezaji wanatakiwa kuzingatia kanuni za mchezo wa kiungwana (*fair play*) ndani na nje ya uwanja wa mchezo. Kanuni 10 za FIFA za mchezo wa kiungwana ni kama ifuatavyo:

(1) Cheza Kiungwana

Ushindi hauwezi kuwa na thamani iwapo umepatikana katika njia isiyo halali au kwa udanganyifu. Kudanganya ni rahisi lakini haiteti raha ya ushindi. Kucheza kiungwana inahitaji moyo na tabia njema. Pia hufurahisha zaidi. Mchezo wa kiungwana siku zote una malipo yake hata kama utapoteza mchezo. Kucheza

kiungwana kunakujengea heshima wakati kudanganya kunaleta aibu. Kumbuka kuwa mpira wa miguu ni mchezo na mchezo wowote hauwezi kuwa na maana kama hautochezwa kiungwana kwa kuzingatia kanuni na taratibu ili mshindi halali aweze kupatikana.

(2) Cheza kutafuta Ushindi, kuwa tayari kukubali kushindwa

Kushinda ndiyo lengo la kushiriki katika mchezo wowote ule. Siku zote usijiandae kushindwa. Iwapo huchezi kwa nia ya kushinda utakuwa unawadanganya wapinzani wako, unawadhulumu watazamaji na pia unajifanya mwenyewe kuwa ni mjinga. Usikate tamaa hata siku moja unapopambana na wapinzani wenye nguvu zaidi lakini pia usidharau hata siku moja unapopambana na wapinzani dhaifu. Ni kumkosea adabu mpinzani unapocheza chini ya kiwango chako. Cheza kwa nia ya kutafuta

ushindi hadi dakika ya mwisho lakini kumbuka hakuna anayeshinda wakati wote. Siku nyingine utashinda na siku nyingine utashindwa. Jifunze kukubali kushindwa. Usitafute visingizio unapofungwa. Sababu za kweli siku zote zitadhihirika. Wapongeze washindi bila kinyongo. Usilaumu waamuzi wala mtu mwingine yoyote. Jizatiti kufanya vizuri zaidi wakati mwingine. Walioshindwa na kukubali wanapata heshima zaidi kuliko washindi wanaolazimisha.

(3) Heshimu Sheria za Mchezo

Michezo yote inalindwa na sheria. Bila sheria itakuwa ni vurugu tupu. Sheria za mpira wa miguu ni nyepesi na rahisi kujifunza. Hakikisha unajifunza; itakusaidia kuufahamu mpira wa miguu vizuri zaidi. Kuufahamu mchezo zaidi itakufanya uwe mchezaji bora zaidi. Pia ni

muhimu kufahamu madhumuni ya sheria zilizowekwa. Zimekusudiwa kuufanya mchezo uwe na ladha katika kuucheza na kuuangalia. Kwa kufuata sheria, mchezo wa mpira wa miguu utakuwa na burudani zaidi.

(4) Heshimu Wapinzani, Wachezaji wenzako, Waamuzi, Viongozi na Watazamaji

Mchezo wa kiungwana unamaanisha kuheshimu wapinzani. Bila ya wapinzani kutakuwa hakuna mchezo. Kila mmoja ana haki sawa, ikiwemo haki ya kuheshimiwa. Wachezaji wa timu moja ni wenza. Tengeneza timu ambayo kila mmoja kwenye timu atakuwa na haki sawa. Waamuzi wapo kuhakikisha nidhamu na mchezo wa kiungwana unadumishwa. Siku zote kubali maamuzi yao bila ya ulalamishi, na wasaidie

waweze kuwafanya washiriki wote waufurahie zaidi mchezo. Viongozi pia ni sehemu ya mchezo na wanatakiwa wapewe heshima wanayostahili. Watazamaji wanaufanya mchezo uwe na msisimko. Wanahitaji kuuona mchezo ukichezwa kiungwana kwa kuzingatia kanuni, lakini pia wanatakiwa kuwa waungwana na kujiheshimu.

(5) Dumisha Maslahi ya Mpira wa Miguu

Mpira wa miguu ndiyo mchezo unaoongoza duniani. Lakini siku zote unahitaji msaada wa kila mmoja kuufanya uendelee kuwa mchezo

wenye kupendwa zaidi. Fikiria maslahi ya mpira kabla ya maslahi yako mwenyewe. Fikiria ni vipi vitendo vyako vinaweza vikaupaka matope

mchezo wa mpira wa miguu. Zungumzia mambo mazuri ya mchezo wa mpira wa miguu. Shawishi watu wengine kuuangalia na kuucheza kiungwana. Wasaidie wengine kupata burudani

ya kutosha katika mchezo wa mpira wa miguu kama unayoipata wewe. Kuwa balozi wa mchezo wa mpira.

(6) Waheshimu wanaolinda Heshimu ya Mpira wa Miguu

Jina zuri la mchezo wa mpira wa miguu limeendelea kudumu kwa sababu idadi kubwa ya watu wenye kuupenda mchezo huu ni wakweli na waungwana. Wakati mwingine mtu hufanya jambo kubwa ambalo linastahili tulitambue.

Watu kama hawa wanastahili kutuzwa na mambo mema waliyofanya yatangazwe. Hii itashawishi wengine kuiga mifano yao. Saidia kuendeleza mpira wa miguu kwa kuyatangaza mazuri yake.

(7) Kataa Rushwa, Dawa Haramu, Ubaguzi, Fujo, Kamari na Mengine ya hatari

Umaarufu mkubwa wa mchezo wa mpira wa miguu wakati mwingine huufanya uwe rahisi kuathiriwa na mambo mabaya ya nje. Jichunge na vishawishi vitakavyokufanya ushawishike kushiriki kwenye kudanganya au kutumia madawa yaliyokatazwa. Madawa yaliyokatazwa hayana nafasi katika soka, mchezo mwingine wowote na jamii kwa jumla. Sema hapana kwa madawa ya kulevya. Saidia kuupiga teke ubaguzi kwenye soka. Wachukulie wachezaji

wote na wengineo kuwa ni sawa bila kujali dini zao, kabila, jinsia au utaifa wao. Usivumilie hata kidogo kamari katika michezo unayoshiriki. Inaporomoshwa kiwango chako cha uchezaji na inasababisha hali ya mgongano wa maslahi. Thibitisha kuwa soka haihitaji fujo, hata kutoka kwa washabiki wako wenyewe. Soka ni mchezo na michezo huleta amani.

(8) Wasaidie wengine kupambana na Mashinikizo ya Rushwa

Wakati mwingine unaweza kusikia wachezaji wenzako au watu wengine unaowafahamu wanashawishiwa wadanganye kwa njia moja au nyingine au washiriki katika vitendo visivyokubalika katika mchezo wa soka. Wanahitaji msaada wako. Usisite kusimama

upande wao. Wape nguvu ya kukataa vishawishi. Wakumbushe wajibu wao kwa wenzao na kwa mchezo wenyewe. Tengeneza umoja wenye mshikamano, kama ngome ngumu kabisa kwenye mchezo wa soka.

(9) Wabainishe Wanaojaribu Kuuchafua Mchezo Wetu

Usione aibu kusimama dhidi ya yoyote yule ambaye una hakika anashawishi wengine kudanganya au kushiriki katika vitendo vingine visivyokubalika. Ni vyema kuwafichua waovu wote ili waweze kuondolewa kabla ya kuleta

madhara. Ni uovu kushirikiana na watu waovu. Usiseme tu hapana, wafichue wanaotaka kuichafua soka kabla hawajafanikiwa kuwashawishi wengine.

(10) Tumia Soka Kujenga Dunia Bora Zaidi

Soka ina nguvu ya ajabu ambayo inaweza kutumika kuifanya dunia kuwa sehemu bora zaidi ya kuishi. Tumia nguvu hii kudumisha

amani, usawa, afya na elimu kwa wote. Ifanye soka iwe bora zaidi, ipeleke kwa jamii kujenga dunia bora zaidi.

Pamoja na Vipengele vya Kanuni za Uchezaji wa Kiungwana za FIFA, kadhalika Wachezaji wanawajibika kuzingatia na kudumisha Yafuatayo:

(a) Nidhamu:

Kudumisha tabia njema nje ya uwanja na wakati wote wa mchezo kwa kucheza bila ya kuwaumiza au kuhatarisha usalama wa wachezaji wa timu pinzani.

(b) Mchezo wa kiungwana:

Kutodanganya kuumia au kufanyiwa rafu, kutotumia mbinu zisizo za kiungwana mchezoni au kujiingiza katika vitendo visivyokuwa vya kuanamichezo kama vile kutukana kwa maneno, ishara au kujihusisha na vitendo vyovyote vya kibaguzi.

-
<p>(c) Kutorejeshea:
Kutorejeshea (<i>retaliation</i>) iwapo mchezaji atafanyiwa rafu au kukashifiwa.</p>	<p>(d) Malalamiko:
Ni nahodha pekee ambaye anaruhusiwa kuzungumza na waamuzi. Iwapo patatokea malamiko yoyote wakati wa mchezo wachezaji wengine wote wanatakiwa wawe hatua zisizopungua kumi kutoka kwa mwamuzi.</p>
<p>(e) Kumheshimu Kocha:
Mchezaji wakati wote anatakiwa atii maagizo ya kocha wake. Mchezaji anatakiwa akubali kubadilishwa uwanjani na kuadhibiwa kutokana na vitendo vya utovu wa nidhamu au visivyokuwa vya kiuanamichezo.</p>	<p>(f) Kumheshimu Nahodha:
Mchezaji anatakiwa amheshimu na atii maagizo ya nahodha wake nje na ndani ya uwanja hususan katika masuala yahasuyo timu na tabia njema kwa jumla.</p>
<p>(g) Kuheshimu Wachezaji:
Mchezaji anatakiwa awaheshimu wachezaji wenzake na awatie hamasa nje na ndani ya uwanja. Mchezaji anatakiwa asimkashifu mchezaji mwenzake mwenye kufanya makosa.</p>	<p>(h) Kuheshimu Wapinzani:
Mchezaji anatakiwa awape wachezaji wa timu pinzani heshima yao, awe tayari kutoa msaada kwa mchezaji aliyeumia na kushikana mikono kabla na baada ya mchezo.</p>
<p>(i) Kuheshimu Waamuzi:
Mchezaji anatakiwa wakati wote kuheshimu maamuzi ya waamuzi na kutozozana nao au kutumia lugha ya matusi au kashfa dhidi yao.</p>	<p>(j) Kujiheshimu Mwenyewe:
Mchezaji anatakiwa ajiheshimu mwenyewe na ajitunze na asitumie madawa yaliyokatazwa</p>
-

SURA YA KUMI NA MOJA

Udhibiti na Adhabu

Kanuni: 37

Udhibiti kwa Wachezaji

Wachezaji wa Ligi Daraja la Kwanza wanatakiwa kufuata Sheria za Mchezo, Kanuni na Taratibu zilizowekwa, aidha wanatakiwa kudumisha nidhamu ndani na nje ya uwanja. Mienendo ya wachezaji itadhibitiwa na Kanuni hizi kwa kuchukua hatua stahiki za kinidhamu:

- (1) Mchezaji atakayetolewa nje kwa kadi nyekundu baada ya kadi mbili za njano (*second yellow card*) katika mchezo wa ligi hataruhusiwa kucheza mchezo mmoja unaofuata wa timu yake.
- (2) Mchezaji atakayetolewa nje kwa kadi nyekundu ya moja kwa moja (*straight red card*) atakosa michezo miwili inayofuata.
- (3) Mchezaji atakayetolewa nje kwa kadi nyekundu kwa kosa la kupiga/kupigana atasimama kushiriki michezo (3) mitatu inayofuata ya klabu yake na atalipa faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (4) Mchezaji atakayeonywa kwa kadi ya njano katika michezo mitatu hataruhusiwa kucheza mchezo mmoja unaofuata wa timu yake.
- (5) Mchezaji atakayepata kadi ya njano katika mchezo itakayotimiza idadi ya kadi tatu (3) za njano katika msimu zinazostahili adhabu na kisha kupata kadi nyekundu ya moja kwa moja (*straight red*) katika mchezo huo huo atafungiwa kucheza michezo mitatu (3) inayofuata ya timu yake.
- (6) Mchezaji atakayepata kadi ya njano katika mchezo itakayotimiza idadi ya kadi tatu (3) za njano katika msimu zinazostahili adhabu na kisha kupata kadi ya pili ya njano na hivyo kupewa kadi nyekundu (*second yellow*) katika mchezo huo huo atafungiwa kucheza michezo miwili (2) inayofuata ya timu yake.
- (7) Mchezaji atakayefanya jambo lolote kati ya yafuatayo atafungiwa michezo isiyopungua mitatu (3) na faini isiyopungua sh. 500,000 (laki tano):
 - (a) Kutojiunga na Timu ya Taifa kwa sababu yoyote isiyo ya msingi.
 - (b) Kupigana/kupiga kabla au mara tu baada ya mchezo kumalizika.
 - (c) Kumshambulia mwamuzi, kiongozi, mtazamaji au mtu yoyote kwa namna yoyote ile, iwe kwa matusi au kwa vitendo.
 - (d) Kufanya kitendo chochote cha aibu, kama vile kukojoa kiwanjani, kukataa kupeana mkono na mgeni rasmi, waamuzi na wachezaji wa timu pinzani, kutoa au kuonyesha ishara inayoashiria matusi.
 - (e) Kufanya vitendo vyenye kuonyesha imani za ushirikina na uchawi hadharani.
 - (f) Kufanya kitendo chochote kitakachobainika kuwa ni kinyume cha maadili ya mchezo wa mpira wa miguu.
- (8) Mchezaji yeyote atakayetakiwa kufanya vipimo vya dawa za kulevya au kuongeza nguvu, anawajibika kufanya hivyo, endapo atagundulika kutumia dawa za kulevya au kuongeza nguvu au atakataa kufanya vipimo hivyo atafungiwa kwa kipindi cha miezi 12 (kumi na mbili).

- (9) Mchezaji yeyote atakayebainika kugomea mchezo, kufanya vurugu na/au kusababisha kuvurugika kwa mchezo mpaka mchezo huo kuvunjika atafungiwa kucheza na kujihusisha na mpira wa miguu kwa kipindi kati ya miezi sita (6) mpaka miaka mitano (5) na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (10) Mchezaji atakayebainika kukutwa na makosa ya utovu wa nidhamu yanayojirudia au mara nyingi (sugu wa utovu wa nidhamu) atafungiwa kucheza kati ya michezo mitano (5) mpaka (10) na faini isiyopungua sh. 500,000 (laki tano).
- (11) Mchezaji atakayeonyeshwa kadi nyekundu katika mchezo wa mwisho wa Ligi Daraja la Kwanza au atakayemaliza msimu wa Ligi Daraja la Kwanza akiwa na adhabu ambayo haijaisha muda wake ataendelea kutumikia adhabu hiyo katika msimu unaofuata (*katika klabu na daraja atakayokuwepo*) isipokuwa adhabu inayotokana na kadi za njano (*kanuni 37:4*).
- (12) Mchezaji atakayesababisha na kufanya vurugu za aina yoyote na mara baada ya mchezo kumalizika atafungiwa kati ya michezo mitatu (3) mpaka sita (6) na faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (13) Mchezaji atakayebainika kutoa taarifa za uongo kufanikisha kuthibitishwa kwa usajili wake na kushiriki kucheza Ligi Daraja la Kwanza atafungiwa kwa kipindi cha miaka miwili (2) na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja). Matokeo ya michezo aliyocheza yatabaki kama yalivyotokea uwanjani.
- (14) Mchezaji atakayebainika kushiriki kucheza mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza hali akijua kuwa hajathibitishwa kiusajili atafungiwa kujihusisha na masuala ya mpira wa miguu kwa kipindi cha miezi kumi na mbili (12) na faini ya sh. 500,000 (laki tano). Timu iliyomchezesha itapoteza mchezo huo na timu pinzani itapewa ushindi.
- (15) Mchezaji atakayebainika kupanga matokeo ya mchezo kwa namna yoyote ile atafungiwa maisha kucheza mpira ndani na nje ya nchi.
- (16) Mchezaji yeyote atakayebadili jina lake halisi kwa madhumuni ya kudanganya ili asajiliwe kinyume cha masharti ya kanuni hizi atafungiwa kucheza mpira wa miguu ndani na nje ya nchi kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili (12) kuanzia tarehe ya kubainika.
- (17) Mchezaji atakayebainika kusaini mikataba na klabu zaidi ya moja kwa wakati mmoja na kuombewa usajili na klabu hizo katika kipindi cha msimu mmoja wa usajili atafungiwa kucheza mpira ndani na nje ya nchi kwa kipindi katika ya mwaka mmoja na miaka mitatu.
- (18) Mchezaji yeyote wa timu ya Ligi Daraja la Kwanza atakayekataa kuhojiwa na vyombo vya habari baada ya mchezo kumalizika baada ya kutakiwa kufanya hivyo na maofisa wa mchezo atatozwa faini ya sh. 100,000 (laki moja) na/au kufungiwa kucheza michezo miwili (2).
- (19) Mchezaji wa Klabu ya Ligi Daraja la Kwanza anaweza kuadhibiwa kwa mujibu wa kanuni hizi kutokana na makosa ya utovu wa nidhamu au ukiukaji wa maadili yaliyotokana na mchezo wa kirafiki na mashindano mengine yanayotambuliwa aliyoshiriki na timu yake.
- (20) TFF/TPLB inaweza kuwatumia kwa pamoja wachezaji wasiopungua wanne katika shughuli ya kijamii kuhusiana na Ligi Daraja la Kwanza na Udhhamini wa Ligi Daraja la Kwanza kupitia klabu yao. Wachezaji watakaokaidi/kushindwa bila sababu za msingi zinazokubalika kwa TFF/TPLB kila mmoja atafungiwa michezo isiyopungua mitatu na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).

- (21) Mchezaji aliyetozwa faini na kuamriwa kulipa kutokana na makosa aliyofanya hataruhusiwa kucheza mchezo unaofuata wa klabu yake mpaka faini hiyo iwe imelipwa, klabu itapoteza mchezo kwa kumchezesha mchezaji ambaye hajalipa faini bila ya kujali kumalizika kwa adhabu nyingine iliyoambatana na faini hiyo.
- (22) Mchezaji yeyote atakayemaliza msimu wa ligi au atakayehamia klabu nyingine akiwa anatumika adhabu ataendelea kutumikia adhabu hiyo katika msimu unaofuata au katika klabu atakayokuwa amehamia.
- (23) Mchezaji yeyote atakayepatikana na hatia ya kufanya makosa makubwa ya kimaadili au kinidhamu, au ya kibaguzi au ya kidhalilishaji au yatakayotafsiriwa kuwa ni ukiukaji mkubwa wa taratibu za mchezo na ubinaadamu atatozwa faini kati ya sh. 1,000,000 (milioni moja) mpaka sh. 3,000,000 (milioni tatu) au/na kusimamishwa kushiriki michezo mitatu mpaka kumi ya klabu yake yoyote atakayoitumikia katika Ligi Daraja la Kwanza na mashindano mengine rasmi ya TFF au kufungiwa kipindi cha kati ya mwaka mmoja na miwili.

Kanuni: 38**Udhibiti kwa Waamuzi**

Mwamuzi na Mwamuzi Msaidizi yeyote aliyeteuliwa na kupangwa kucheza Ligi Daraja la Kwanza anawajibika kujiheshimu na kuzingatia nidhamu, maadili na sheria katika utekelezaji wa majukumu yake katika kiwango bora na kisichotia mashaka, aidha mwamuzi anawajibika kuwa na haiba na mwenendo bora wa kitabia katika ushirikiano wake na wadau wengine wa Mpira wa Miguu.

- (1) Mwamuzi atakayethibitika au kubainika kwa lolote miongoni mwa yafuatayo katika kanuni hii atapata adhabu ya kufungiwa kati ya miezi mitatu na miaka mitatu au/na kushushwa daraja la uamuzi au/na kuondolewa au kufutwa kabisa katika orodha ya waamuzi wanaotambuliwa na TFF na kunyang'anywa leseni ya uamuzi.
- (a) Akishindwa kumudu mchezo kwa uzembe, makusudi, woga au kutozingatia sheria ipasavyo kiasi cha kuvuruga mchezo, kuhatarisha amani au kutia aibu fani ya uamuzi na/au kushusha hadhi ya mpira wa miguu.
- (b) Akishindwa kufika kwenye kituo kwa wakati au kushindwa kufika kwenye mchezo au kuchelewa kwenye mchezo kiasi cha kusababisha mchezo kuanza ukiwa umechelewa au kutofanyika na au hata kusababisha mchezo kuahirishwa au kurekebisha kwa ratiba ya waamuzi.
- (c) Akifanya kitendo cha utovu wa nidhamu kama vile kutukana, kufanya fujo ya aina yoyote, kuanzisha ugomvi au kupigana kabla, wakati au baada ya kumaliza mchezo, kubainika kutumia kilevi cha aina yoyote wakati wa kikao cha maandalizi na wakati wa mchezo pamoja na kitendo kingine chochote kinyume na maadili ya uamuzi wa mpira wa miguu.
- (d) Akibainika kuongeza muda wa mchezo isivyo halali na/au kumaliza mchezo kabla ya wakati kwa kukosa umakini au kwa makusudi.
- (e) Akibainika kuandika taarifa yake ya mchezo husika kwa kushirikiana na Kamishna kuhusu maudhui ya taarifa aidha kwa kusudio la kutoa taarifa ya uongo au kusudio lolote au mwamuzi kutoa taarifa itakayobainika kuwa siyo sahihi au ya udanganyifu kwa sababu yoyote ile.
- (f) Akibainika kwa namna yoyote au kutoa visingizio visivyokua na msingi ili kukwepa mchezo aliopangiwa au atakayekuwa na uhusiano na timu yoyote aliopangiwa kucheza na kushindwa kutoa taarifa za uhusiano huo kwa wakati.

- (g) Atakayebainika kushindwa kuchukua hatua stahili kwa wachezaji na viongozi wa timu kwa vitendo vya utovu wa nidhamu au ukiukwaji wa taratibu kipindi kabla, wakati na baada tu ya mchezo kumalizika.
- (h) Atakayebainika kutovaa vifaa vya mdhamini alivyopewa kwa madhumuni yaliyokusudiwa na/au atakayefanya jambo lolote kumdhaliisha mdhamini wa FDL au bidhaa au tangazo la mdhamini katika mchezo husika.
- (i) Atakayebainika kushindwa kutafsiri sheria za mpira wa miguu ipasavyo katika mchezo aliouchezeshwa na kupelekea kuwa na upungufu mwingi wa kiuchezeshaji na hata kupelekea kupata alama ndogo au kubainika kwa hali hiyo ya uchezeshaji kwa njia nyingine yoyote inayoaminika.
- (2) Akibainika kuwa amedai hongo au amepokea/ametoa hongo au kuhusika na matendo yoyote yanayoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa ya mpango wa hongo inayotia mashaka au kushawishi kuteuliwa na/au kupangwa kwa njia yoyote atafungiwa maisha.
- (3) Mwamuzi atakayeondolewa kwenye orodha ya waamuzi wa Ligi Daraja la Kwanza au kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi sita hatajumuishwa kwenye orodha ya waamuzi TEULE wa Ligi Daraja la Kwanza misimu miwili inayofuatia.
- (4) Mwamuzi TEULE wa Ligi Daraja la Kwanza ataadhibiwa na kanuni hizi kutokana na makosa yanayotokana na mchezo wa kirafiki na mashindano mengine yanaotambuliwa aliouchezeshwa unaohusisha timu ya/za Ligi Daraja la Kwanza au kwa kucheza mchezo wowote wa mpira wa miguu usiotambuliwa na TFF na FA(M) wake.
- (5) Mwamuzi yeyote atakayebainika kuwa na upungufu au kushindwa kukidhi mahitaji ya vigezo na taratibu za kiuamuzi kama zinavyoainishwa kwenye kanuni ya 35:3 (*a, b, c, d, e, f, g, h, j*) ya kanuni hizi ataadhibiwa kwa kupewa Onyo kali au Karipio au kufungiwa kipindi kuanzia mwezi mmoja mpaka mwaka mmoja, kuondolewa kwenye ratiba ya Ligi Daraja la Kwanza au/na kushushwa Daraja la Uamuzi na au Kufutwa kwenye orodha ya waamuzi wanaotambuliwa na TFF na kunyang'anywa leseni yake ya uamuzi.

Kanuni: 39**Udhibiti Kamishna/Mtathmini Waamuzi**

Kamishna/Mtathmini Waamuzi wa Ligi Daraja la Kwanza anawajibika kujiheshimu, kuwa makini na kushughulikia masuala yote ya mchezo ipasavyo na kuyatolea taarifa kwa kutumia fomu maalum kwa ukweli na umakini ili kusaidia Uendeshaji bora wa Ligi Daraja la Kwanza. Pia Kamishna wa Ligi Daraja la Kwanza anaweza kuchukuliwa hatua stahili kwa makosa yoyote yaliyotokana na mchezo wa kirafiki aliosimamia uliohusisha timu ya/za Ligi Daraja la Kwanza. Kamishna/Mtathmini wa waamuzi anaweza kuadhibiwa kwa Onyo au Karipio au kufungiwa kati ya miezi mitatu mpaka miaka mitatu au kuondolewa kwenye ratiba ya Ligi Daraja la Kwanza au kuondolewa kwenye Orodha ya Makamishna wanaotambuliwa na TFF endapo atabainika au kuthibitika kufanya katika yafuatayo:

- (1) Akishindwa kutoa taarifa ya mchezo kwa usahihi na ukweli ikiwemo taarifa ya mchezaji bora wa mchezo husika, au akishindwa kuwasilisha taarifa ya mchezo aliosimamia ndani ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika, au akibainika kushirikiana na mwamuzi kuandika taarifa ya mchezo kwenye maudhui ya taarifa, au akishindwa kutaarifu matukio mengine yaliyotokea kuhusiana na mchezo husika, au akitumia uongo wowote kwenye taarifa yake.
- (2) Atakayebainika kuchelewa au kushindwa kufika kwenye kikao cha maandalizi ya mchezo, au kushindwa kufika kwenye mchezo kiasi cha kusababisha ratiba ya

Makamishna kubadilishwa au mchezo kucheza bila kamishna bila kutoa taarifa inayokubalika kwa wakati, au atakayebainika kutumia kilevi cha aina yoyote wakati wa kikao cha maandalizi ya mchezo (prematch meeting) au wakati wa mchezo au kuendesha kikao cha Maandalizi ya mchezo akiruhusu ushiriki wa maofisa wa timu na wengineo wasiohusika.

- (3) Kamishna/Mtathmini Waamuzi atakayebainika kuwa anadai hongo au amepokea au ametoa hongo au kuhusika na matendo yoyote yanayoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa ya mpango wa hongo inayotia mashaka, au kushawishi kuteuliwa na/au kupangwa kwa njia yoyote atafungiwa maisha.
- (4) Kamishna atakayebainika kukataa kupokea Pingamizi la Mchezo au Malalamiko kwa sababu zisizokuwa za msingi.
- (5) Kamishna/Mtathmini Waamuzi atakayebainika kuwa alitoa visingizio visivyokuwa na msingi kukwepa mchezo aliopangwa.
- (6) Kamishna akishindwa kufanyia kazi pingamizi la mchezo lililowasilishwa kwake, kwa kutafuta ushahidi wa kusaidia maamuzi ya malalamiko husika.
- (7) Kamishna atakayeondolewa au kufungiwa kwa kipindi zaidi ya miezi sita hatajumuishwa kwenye orodha ya Makamishna wa Ligi Daraja la Kwanza msimu unafuata.
- (8) Kamishna atakayeshindwa kutoa taarifa sahihi za matukio ya vurugu ikiwemo mwamuzi kushambuliwa na kupigwa, kwa kuainisha ipasavyo wahusika.

Kanuni: 40

Udhibiti kwa Makocha

Kocha (*coach*) yeyote atakayefanya jambo lolote kati ya haya yafuatayo ataadhibiwa kwa mujibu wa Kanuni hii, Kocha yeyote anaweza pia kudhibitiwa na kanuni hii kwa makosa yanayotokana na mchezo wa kirafiki unaotambulika alioshiriki na timu yake.

- (1) Akimshambulia mwamuzi, mchezaji au kiongozi yeyote, kwa maneno au vitendo, kabla, wakati au baada ya mchezo, atatozwa faini isiyopungua sh. 300,000 (laki tatu) na kufungiwa michezo isiyopungua mitatu (3), bila ya kujali adhabu yoyote iliyotolewa na mwamuzi kiwanjani.
- (2) Akitoa kauli au ishara inayoashiria au kushawishi shari kabla, wakati au baada ya mchezo atatozwa faini isiyopungua sh. 300,000 (laki tatu) na kufungiwa michezo isiyopungua mitatu (3).
- (3) Akibainika kuwa anadai hongo au amepokea/ametoa hongo au kuhusika na matendo yoyote yanayoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa ya mpango wa hongo inayotia mashaka, kutoa taarifa ya mchezo isiy sahihi kwa makusudi atafungiwa maisha.
- (4) Akijishirikisha na vitendo vyovyote vile vinavyoashiria imani za uchawi au ushirikina atatozwa faini isiyopungua sh. 300,000 (laki tatu) na kufungiwa michezo isiyopungua mitatu (3).
- (5) Akifanya kitendo chochote ambacho ni kinyume cha maadili ya taaluma ya ukocha wa mpira wa miguu kama vile kuhudhuria kikao cha maandalizi ya awali ya mchezo au kusimamia benchi la ufundi katika mchezo akiwa amelewa atafungiwa kipindi kisichopungua mwaka mmoja au/na faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (6) Akibainika kughushi saina ya mchezaji au kufanya tendo lolote kwa lengo la kukamilisha zoezi la usajili kwa udanganyifu atafutwa katika orodha ya waalimu, leseni yake itatwaliwa na hatua za kisheria zitachukuliwa dhidi yake.

- (7) Akibainika kusababisha timu kutofika uwanjani na kukosa mchezo, baada ya kuhudhuria kikao cha maandalizi, atatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) na kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na mbili (12).
- (8) Akibainika kusababisha au kuhamasisha vurugu au kugomea mpaka kusababisha mchezo kuvunjika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (9) Akithibitika kutoa shutuma, kejeli au kushambulia mwamuzi wa mchezo, msimamizi, TPLB au TFF kwenye vyombo vya habari atafungiwa kushiriki mechi tatu mpaka sita na/au kutozwa faini ya sh. 600,000 (laki sita).
- (10) Akithibitika kumchezesha mchezaji ambaye ni batili kiusajili au ambaye usajili wake haujathibitishwa na TFF atafungiwa kwa kipindi cha mwaka mmoja na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (11) Kocha au Kiongozi wa Benchi la Ufundi atakayetolewa na mwamuzi kwenye mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza (*ordered off*) atafungiwa kuiongoza timu yake kwenye vyumba vya kuvalia na benchi la ufundi katika michezo isiyopungua miwili (2) inayofuatia ya timu yake na faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (12) Kocha atakayekataa kuhojiwa na vyombo vya habari kwenye mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza baada ya kutakiwa kufanya hivyo na maafisa wa mchezo atafungiwa kuiongoza timu yake kwenye vyumba vya kuvalia na benchi la ufundi la timu yake katika michezo miwili (2) inayofuata na/au kutozwa faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (13) Kocha yeyote atakayebainika/kuthibitika kushiriki/kufanya kitendo chochote kingine cha uvunjaji taratibu au ukiukaji mwingine wowote taratibu kwa mujibu wa kanuni hizi au taratibu nyingine za uendeshaji Ligi Daraja la Kwanza ambao haukuainishwa katika kanuni hii ataadhibiwa kwa kupewa Onyo kali au Karipio na/au faini kati ya sh. 200,000 (laki mbili) mpaka sh. 2,000,000 (milioni mbili) na/au kufungiwa kwa kipindi kati ya miezi mitatu mpaka miezi 24 (ishirini na nne) au michezo kati ya mitatu mpaka kumi.

Kanuni: 41**Udhibiti kwa Viongozi**

Kiongozi yeyote atakayefanya jambo lolote kati ya haya yafuatayo, ataadhibiwa kwa mujibu wa Kanuni hii:

- (1) Akibainika kudai, kupokea/kutoa hongo au kuhusika na vitendo vinavyoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kushawishi hongo kwa waamuzi au wachezaji wa timu yoyote kwa namna yoyote atafungiwa maisha.
- (2) Akimshambulia Mwamuzi, mchezaji au kiongozi mwingine yeyote, kwa maneno au vitendo, kabla, wakati au baada ya mchezo atafungiwa kwa kipindi kisichozidi miezi sita na faini ya sh. 200,000 (laki mbili).
- (3) Akifanya kitendo chochote kinachoashiria imani ya uchawi/ushirikina atafungiwa kwa kipindi cha miezi sita na faini ya sh. 200,000 (laki mbili).
- (4) Akifanya kitendo chochote ambacho ni kinyume cha maadili ya taaluma ya uongozi wa mpira wa miguu kama vile kuhudhuria kikao cha maandalizi ya awali ya mchezo husika/au kusimamia shughuli za mchezo husika akiwa amelewa atafungiwa kwa kipindi kisichozidi miezi kumi na miwili (12).
- (5) Akishindwa kutoa taarifa zinazohitajika TFF kwa mujibu wa maagizo husika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
- (6) Akitoa taarifa isiyo sahihi kiasi cha kupotosha maamuzi ya TFF atafungiwa kwa kipindi kisichozidi miezi kumi na miwili (12).

- (7) Akitoa matamshi au ishara za matusi dhidi ya mashabiki, akitoa matamshi, ishara za matusi yenye nia ya kumdhalilisha kiongozi mbele ya jamii awe wa TFF, klabu au Taifa atatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) na kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
- (8) Kiongozi atakayebainika kushindwa/kukaidi kutii maamuzi au maagizo ya TFF/TPLB atafungiwa kwa kipindi kati ya miezi mitatu (3) na miaka mitatu (3) na kutozwa faini isiyopungua sh. 500,000 (laki tano).
- (9) Ni marufuku kwa kiongozi wa klabu kushutumu au kutoa matamshi yenye lengo la kumkashifu au kumdhalilisha kiongozi wa TFF/FA (M)/TPLB kwenye vyombo vya habari. Kiongozi atakayekiuka atafungiwa kwa kipindi kati ya miezi sita (6) mpaka kumi na miwili (12) na faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (10) Kiongozi akibainika kuhudhuria kikao cha maandalizi ya mchezo kwa kujisingizia cheo kisicho kuwa chake atatozwa faini ya sh. 300,000 (laki tatu) na/au kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
- (11) Uongozi ukibainika kughushi saini ya mchezaji kwa lengo la kukamilisha zoezi la usajili kwa udanganyifu, kiongozi husika wa klabu atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miaka mitano na hatua za kisheria zitachukuliwa dhidi yake/yao.
- (12) Kiongozi akibainika kutoa taarifa au nyaraka zisizo sahihi au za udanganyifu kwa TFF/TPLB kwa lengo la kufanikisha usajili wa mchezaji au jambo lolote lililo na masharti maalum atakabiliwa na adhabu ya faini ya sh. 600,000 (laki sita) au kufungiwa kwa kipindi cha miezi kumi na mbili (12).
- (13) Kiongozi atakayebainika kusababisha timu kutofika uwanjani na kukosa mchezo, baada ya kuhudhuria kikao cha maandalizi, atatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) na kufungiwa kipindi kisichopungua miezi kumi na mbili (12).
- (14) Akibainika kusababisha au kuhamasisha vurugu au kugomea mpaka kusababisha mchezo kuvunjika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (15) Akibainika kushiriki mpango wa kupanga matokeo ya mchezo atafungiwa maisha.
- (16) Akibainika kushawishi, kupotosha au kuzuia maamuzi/utekelezaji wa maamuzi ya TFF/TPLB, atatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu) na/au kufungiwa kujihusisha na masuala ya mpira wa miguu kwa kipindi cha miaka saba.
- (17) Kiongozi yeyote atakayeweka saini ya uongo kwa madhumuni yoyote yale au atakayetoa taarifa zisizo sahihi na kupotosha vyombo vingine katika maamuzi yake kuhusiana na usajili na uhamisho atakabiliwa na adhabu ya kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi sita.
- (18) Kiongozi atakayekataa au kukwepa bila sababu ya msingi kusaini fomu/mkataba ya/wa usajili kwa madhumuni ya uhamisho atakabiliwa na adhabu ya kufungiwa kipindi kisichopungua miezi sita.
- (19) Msimamizi wa kituo atakayeshindwa kutekeleza majukumu yake ipasavyo ikiwemo kushindwa kutuma fedha na taarifa za fedha za kituo chake kwa TFF/TPLB ataondolewa kwenye orodha ya wasimamizi wa kituo bila ya kujali hatua nyingine zinazoweza kuchukuliwa na TFF.

Kanuni: 42**Udhibiti kwa Klabu**

- (1) Klabu ina wajibu na jukumu la kuhakikisha wachezaji, viongozi, wanachama na mashabiki wake wanajiheshimu na hawajihusishi na vitendo vyovyote vya utovu wa nidhamu kama vile matusi, vitisho, vurugu, vitendo vinavyoashiria imani za kishirikina na vitendo vyovyote vingine visivyokuwa vya kimichezo kwenye viwanja vya michezo. Klabu ambayo mashabiki/wachezaji/viongozi wake watafanya vitendo hivyo itatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (2) Mashabiki atakayekamatwa akitoa matusi, vitisho, vurugu, kuashiria imani za uchawi/ushirikina na vyovyote vingine visivyokuwa vya kimichezo atachukuliwa hatua za kisheria na atakayepatikana na hatia atafungiwa kuingia uwanjani kwa kipindi kisichopungua miezi 3 na kisichozidi miezi 12.
- (3) Klabu pia zitawajibika kulipa gharama za matibabu na kulipa gharama za mali zilizoharibika kwa waathirika wa vurugu za washabiki wake zitakazofanyika kabla, wakati au baada ya mchezo.
- (4) Klabu kitapoteza mchezo ambao utathibitika kuvunjika kutokana na vurugu za washabiki wake.
- (5) Klabu zinatakiwa zihakikishe viongozi wa klabu zao husika waliosimamishwa na TFF kujishughulisha na uongozi wa klabu wanatii adhabu zao na kuzitekeleza. TFF/TPLB itachukua hatua zaidi ikiwemo kuitoa faini au kuiondoa klabu kushiriki katika Ligi iwapo klabu hiyo itaruhusu viongozi wake waliosimamishwa kujishughulisha na masuala ya uongozi ndani ya kipindi cha adhabu.
- (6) Klabu itakayoshindwa kuleta timu uwanjani baada ya kuhudhuria kikao cha maandalizi ya mchezo itatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu) na kushushwa daraja na, kiongozi aliyeshiriki kutoleta timu uwanjani atafungiwa miaka mitano (5) kutojishirikisha na masuala yote ya mpira wa miguu na atatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu).
- (7) Iwapo klabu imeshindwa kulipa faini iliyotozwa sambamba na kushushwa daraja haitaruhusiwa kushiriki Ligi katika ngazi ilipo.
- (8) Timu yoyote itakayomchezesha mchezaji aliye chini ya adhabu ya kufungiwa/kusimamishwa au ambaye ametakiwa kulipa faini kwa maelekezo maalum na hajalipa kwa mujibu wa Kanuni hii itapoteza mchezo huo na timu pinzani itapewa ushindi.
- (9) Kila klabu inalazimika kuheshimu Mikataba ya Udhhamini inayowekwa na TFF, timu itakayoshindwa kutekeleza masharti ya mikataba ya wadhamini iliyoelekezwa ikiwemo kuvaa na kuheshimu matangazo ya udhamini itatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) kwa kila mchezo itayokiuka na inaweza kuchukuliwa hatua zaidi ikiwemo kupoteza sifa ya kushiriki Ligi Daraja la Kwanza na kufungiwa endapo itaendelea kukaidi.
- (10) Timu ambayo wachezaji wake wataonyeshwa kadi zaidi ya tano katika mchezo mmoja itatozwa faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (11) Klabu itakayomchezesha mchezaji anayetumikia adhabu ya kuonyeshwa kadi tatu (3) za njano au kadi nyekundu kwa mujibu wa kanuni ya 37:1,2,3,4,5,6 itapoteza mchezo na timu pinzani itapewa ushindi. Endapo klabu haina uhakika au inataka taarifa ya idadi ya kadi zake itaomba kwa maandishi toka TPLB.
- (12) Endapo mchezaji ameshiriki kucheza mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza na baadae kugundulika usajili wake ulikuwa na kasoro baada ya kuthibitishwa na TFF kwa

- taarifa ambazo TFF haikuzijua kabla na hakuwa amewekewa pingamizi la usajili, timu husika itatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) kwa kila mchezo aliocheza, matokeo ya uwanjani yatabaki kama yalivyo.
- (13) Klabu inatakiwa kuhakikisha kuwa faini yoyote inayoihusu, kocha, kiongozi au mchezaji wa timu yake inalipwa kama ilivyohitajika na endapo haitalipwa kwa masharti yaliyowekwa ya kanuni hizi wahusika hawataruhusiwa kushiriki shughuli yoyote katika klabu na timu mpaka faini itakapolipwa.
 - (14) Timu haitaruhusiwa kucheza mchezo wake unaofuata endapo imeshindwa/inakaidi kulipa faini iliyotozwa ikiwa imekwishaamriwa kulipa faini hiyo, na endapo timu itazuiliwa kucheza mchezo husika itakuwa imekosa kucheza mchezo mmoja wa ratiba ya Ligi na hivyo itaondolewa kwenye Ligi Daraja la Kwanza na kushushwa daraja.
 - (15) Timu ya Ligi Daraja la Kwanza itakayocheza mchezo wa kirafiki ambao hautambuliwi na TFF/TPLB au FA(M) itatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).
 - (16) Timu itakayoshindwa bila sababu za msingi/itakayokaidi kushiriki mashindano baada ya kuteuliwa na TFF kutokana na nafasi yake kwenye Ligi Daraja la Kwanza itatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).
 - (17) Timu yoyote inaposhindwa, kukaidi au kuchelewa kulipa malipo (*sio faini*) inayoamriwa kulipa na TFF inaweza kukatwa malipo hayo na TFF kutoka kwenye chanzo chake chochote cha fedha kilicho kwenye mamlaka ya TFF/TPLB.
 - (18) Klabu ambayo itashindwa au kukaidi kutii maagizo/maamuzi au utekelezaji wa maamuzi ya TFF/TPLB itatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu) au/na kuondolewa kwenye Ligi Daraja la Kwanza na kushushwa daraja.
 - (19) Timu yoyote itakayocheza mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza bila kuwa na kocha mwenye ujuzi kwa kanuni ya 71(1,2,3) itatozwa faini ya sh. 300,000 (laki tatu) kwa kila mchezo kwa michezo mpaka sita (6) ya Ligi Daraja la Kwanza, endapo bado haijawa na kocha anayehitajika itaondolewa kwenye Ligi Daraja la Kwanza na kushushwa daraja.
 - (20) Timu itakayomchezesha mchezaji ambaye mkataba wake na klabu hiyo umekwisha au usajili wake haujathibitishwa na TFF kwa timu hiyo na msimu husika itapoteza mchezo huo.
 - (21) Timu yoyote itakayokiuka masharti ya msingi ya mkataba wa usajili wa mchezaji wa klabu nyingine, au masharti ya kanuni hizi kuhusu mchezaji wa klabu nyingine mwenye mkataba (kanuni 68(5)) au itakayokutwa na makosa mengi na makubwa ya udanganyifu kuhusiana na usajili na uhamisho wa wachezaji itakabiliwa na adhabu ya faini na/au zuio la usajili kwa kipindi kimoja mpaka vitatu vya usajili.
 - (22) Timu iliyomchezesha mchezaji aliyethibitishwa usajili wake lakini aliyebainika kubadili jina kwa nia ya kudanganya au kubainika kutumika udanganyifu mwingine kufanikisha kukamilisha usajili wake au mchezaji aliyebainika usajili wake kuwa na kasoro baada ya kuthibitishwa italipa faini kati ya sh. 300,000 (laki tatu) na sh. 2,000,000 (milioni mbili) kwa kila mchezo aliocheza mchezaji huyo lakini matokeo ya uwanjani hayatobadilishwa.
 - (23) Timu itakayobainika kumchezesha mchezaji ambaye hajasajiliwa na klabu hiyo itapoteza mchezo wowote husika, italipa faini ya sh. 500,000 (laki tano) na mchezaji husika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili bila ya kujali kulalamikiwa au la.

- (24) Klabu yoyote itakachowasilisha usajili wake ndani ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya tarehe ya mwisho itakayotangazwa na TFF itatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) kwa uchelewaji huo, endapo pia itashindwa kuwasilisha ndani ya saa hizo 48 (arobaini na nane) baada ya siku ya mwisho iliyotangazwa na TFF, usajili wake hautapokelewa na itakuwa imepoteza sifa na kutafsiriwa kujiondoa yenyewe kwenye Ligi Daraja la Kwanza na itashushwa daraja.
- (25) TFF inaweza kufanya uchunguzi na maamuzi juu ya fujo/vitendo vya mashabiki wa klabu vilivyokithiri au vilivyo na madhara zaidi na/au visivyozingatia utu na haki za binadamu na/au vya kibaguzi siku au wakati kabla ya mchezo, wakati wa mchezo na baada ya mchezo. Adhabu za faini kati ya sh. 1,000,000 (milioni moja) na sh. 3,000,000 (milioni tatu) itatozwa, klabu kufungiwa kutumia uwanja wake wa nyumbani au adhabu nyingine stahili na aina ya tukio na wakati.
- (26) Timu hairuhusiwi kumtumia katika mchezo wake wowote mchezaji ambaye anatumika adhabu ya kusimamishwa/kufungiwa. Ukiukwaji wowote utapelekea timu kupoteza mchezo kwa manufaa ya athari inayostahili endapo timu ilikwishapoteza mchezo husika.

Kanuni: 43**Adhabu za Klabu kwa Wachezaji**

- (1) Klabu yoyote inaweza kutoa adhabu inayostahili na kwa mujibu wa utaratibu dhidi ya mchezaji wake yeyote itakayotumika ndani ya nchi tu. Klabu haina mamlaka ya kumfungia mchezaji wake nje ya nchi.
- (2) Adhabu zote zitakazotolewa na klabu ni lazima zithibitishwe na TFF kabla adhabu hiyo haijaanza kutekelezwa, TFF inaweza kufuta, kupunguza au kuongeza adhabu ikiwa ni pamoja na kumfungia mchezaji husika nje ya nchi.
- (3) Klabu haitakuwa na mamlaka ya kumfungia mchezaji kwa kipindi kinachozidi msimu wa ligi husika au kwa mchezaji mwenye mkataba, zaidi ya kipindi cha mkataba wake na klabu hiyo.
- (4) Kabla klabu yoyote haijatoa adhabu yoyote ni lazima mchezaji anayehusika apewe nafasi ya kujitetea.
- (5) Klabu yoyote itakayotoa adhabu kwa mchezaji wake na kutuma taarifa hiyo TFF ili adhabu hiyo ithibitishwe, italazimika kutuma TFF vielelezo vyote vinavyohusika ikiwa ni pamoja na muhtasari wa kikao kilichotoa adhabu hiyo.
- (6) Endapo mchezaji hajaridhika kutokana na adhabu aliyopewa na klabu yake anaweza kukata rufani kwa TFF kabla adhabu yake haijathibitishwa na TFF.

Kanuni: 44**Dawa Haramu**

- (1) Hairuhusiwi kwa mchezaji yeyote kutumia dawa za kulevya au za kuongeza nguvu wakati wowote kuhusiana na/katika mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza.
- (2) Mchezaji yoyote atakayetakiwa kufanya vipimo vya kubaini matumizi ya dawa za kulevya au kuongeza nguvu akiwa mchezoni anawajibika kufanya hivyo, endapo atagundulika kuwa anatumia dawa za kulevya au kuongeza nguvu au akikataa kufanya vipimo hivyo atafungiwa kwa kipindi cha miezi kumi na mbili (12).

SURA YA KUMI NA MBILI**Hadhi ya Mchezaji****Kanuni: 45 Wachezaji wa Ridhaa na Kulipwa**

- (1) Wachezaji wanaoshiriki katika soka rasmi ni wachezaji wa ridhaa au wa kulipwa.
- (2) Mchezaji wa kulipwa ni yule mwenye mkataba wa maandishi na klabu na analipwa zaidi ya gharama halisi anazoingia kutokana na shughuli zake za soka. Wachezaji wengine wote tofauti na hivyo wanahesabiwa kuwa ni wa ridhaa.

Kanuni: 46 Kupata Upya Hadhi ya Ridhaa

- (1) Mchezaji aliyesajiliwa kama mchezaji wa kulipwa hawezi kusajiliwa tena kama mchezaji wa ridhaa mpaka zipite angalau siku thelathini (30) baada ya mchezo wa mwisho aliocheza kama mchezaji wa kulipwa.
- (2) Hakuna fidia inayolipwa kwa kupata upya hadhi ya ridhaa. Iwapo mchezaji anasajiliwa upya kama wa kulipwa katika kipindi cha miezi thelathini (30) ya kurudishiwa hadhi ya ridhaa, klabu yake mpya italipa fidia ya mafunzo kwa mujibu wa Ibara ya 20 ya kanuni za FIFA.

Kanuni: 47 Kuacha Shughuli

- (1) Wachezaji wa kulipwa wanaomaliza muda wao wa mkataba na wachezaji wa ridhaa wanaomaliza muda wao, watabaki kuwa wamesajiliwa TFF ambapo ndipo klabu yao waliyochezea mwisho kwa kipindi cha miezi thelathini (30).
- (2) Kipindi hiki kinaanza siku ambayo mchezaji atachezea klabu mara ya mwisho katika mchezo rasmi.

Kanuni: 48 Wachezaji Wasiosajiliwa

Iwapo mchezaji asiyesajiliwa na TFF anacheza mechi ya mashindano, mchezaji huyo atahesabika kucheza kinyume cha sheria. Bila kuathiri hatua yoyote inayotakiwa kurekebisha athari inayosababishwa na kucheza huko, adhabu na vikwazo vinaweza kuwekwa kwa mchezaji na/au klabu. Haki ya kutoa adhabu na kuweka vikwazo hivyo kimsingi iko mikononi mwa TFF.

Kanuni: 49 Kuachwa Huru

Kila klabu italazimika kuwasilisha TFF kwa maandishi, majina ya wachezaji inaowaacha huru au watakaositisha mikataba yao kuwa huru katika usajili wa msimu ujao wa Ligi Daraja la Kwanza unaoanza katika muda utakaotangazwa na TFF na klabu italazimika kumpa taarifa ya maandishi mchezaji/wachezaji husika.

Kanuni: 50**Wachezaji Waliopandishwa**

- (1) Klabu itaruhusiwa kusajili wachezaji wa timu yake ya vijana (U20) ambao walithibitishwa na TFF katika usajili wa klabu husika msimu uliopita.
- (2) Mchezaji yeyote wa timu ya vijana (U20) ambaye hakusajiliwa na kuthibitishwa na TFF katika msimu uliopita kwa klabu husika hataruhusiwa kusajiliwa katika timu ya kwanza ya klabu kama mchezaji aliyepandishwa au huru.

Kanuni: 51**Wachezaji Huru**

- (1) Mchezaji yeyote ambaye hakusajiliwa na klabu yoyote ya daraja lolote katika msimu uliopita atakuwa huru, hatahitaji uhamisho wala kulipiwa ada yoyote ya uhamisho.
- (2) Mchezaji yeyote ambaye klabu yake imemuacha huru kwa mujibu wa Kanuni ya 48 au imesitisha mkataba wake au mkataba wake umemalizika atakuwa huru, wala hatalipiwa ada yoyote ya usajili.
- (3) Mchezaji wa timu ya vijana ya klabu husika anapopandishwa timu ya kwanza ya klabu yake atakuwa huru hatahitaji uhamisho wala kulipiwa ada yoyote ya uhamisho.

Kanuni: 52**Meneja wa Mchezaji**

- (1) Mchezaji yeyote wa Ligi Daraja la Kwanza anaweza kutambulisha wakilishi (*meneja*) wake ambaye anaweza kushughulikia jambo lolote linalomuhusu mchezaji husika aidha kwa pamoja au kwa uwakilishi. Mchezaji na Meneja watatakiwa kuwasilisha Mkataba wa makubaliano baina yao.
- (2) Meneja wa Mchezaji anawajibika kuwa na Mkataba wa Makubaliano baina yake na mchezaji uliothibitishwa na TFF unaoainisha wajibu na haki za kila upande ambapo Wakala wa Mchezaji ni lazima awe mwenye leseni ya Uwakala aliyefuzu kwa mujibu wa taratibu za TFF na FIFA na anayehodhi Leseni ya Uwakala iliyo hai.
- (3) Mchezaji atawajibika kumtambulisha Meneja wake kwa klabu yake wakati akiingia mkataba na klabu husika na nakala ya utambulisho huo na nyaraka ambatanishwa kuwasilishwa TFF. TFF itathibitisha na kumsajili meneja huyo.

SURA YA KUMI NA TATU

Uhamisho

Kanuni: 53

Wachezaji wa Kuhamishwa

- (1) Mchezaji yoyote ambae hajamaliza mkataba au mkataba wake haujasitishwa na klabu yake, au ambaye hajamaliza msimu atakaposajiliwa na klabu nyingine ni lazima ahamishwe kuanzia ngazi ya klabu.
- (2) Mchezaji aliyerudi Tanzania baada ya kumaliza mkataba wake nje ya nchi hatakuwa huru mpaka atakapokamilisha taratibu za uhamisho wa kimataifa.
- (3) Mchezaji kutoka Zanzibar lazima uhamisho wake uthibitishwe na ZFA.
- (4) Mchezaji wa klabu inayoshiriki ligi daraja la chini aliyemaliza msimu uliopita anaposajiliwa na klabu ya Ligi Daraja la Kwanza atafanyiwa uhamisho kuanzia ngazi ya klabu, wilaya, mkoa na TFF.
- (5) Mchezaji wa timu za vijana (U20) anapohitajika kuhama anawajibika kufuata taratibu za uhamisho kwa mujibu wa kanuni hizi.

Kanuni: 54

Uhamisho

- (1) Mchezaji anaweza kuhama/kuhamishwa kutoka klabu moja hadi nyingine kwa madhumuni ya kusajiliwa baada ya ligi kumalizika na/au katika kipindi cha usajili wa katika kipindi cha usajili wa katikati ya msimu.
- (2) Klabu inayotaka kumsajili mchezaji aliyesajiliwa au aliye na mkataba uliobakisha muda zaidi ya miezi sita (6) na klabu nyingine, italazimika kuafikiana na klabu yake kuhusu uhamisho wake kabla ya kukubaliana na kumsajili mchezaji huyo. Klabu inawajibika kuheshimu masharti ya msingi ya mkataba wa mchezaji wa klabu nyingine.
- (3) Mchezaji aliyesajiliwa au aliye na mkataba na klabu anaposajiliwa kuhamishwa kwenda klabu nyingine katika kipindi cha usajili wa katikati ya msimu, atajiunga na klabu yake mpya kwa uzingativu wa makubaliano ya maandishi baina ya klabu zinazohusika na uhamisho huo na hataruhusiwa kuchezea klabu yake mpya kwa michezo ya Ligi Daraja la Kwanza mpaka usajili wake umepitishwa na TFF.
- (4) Endapo kiongozi wa klabu anayohama mchezaji amekataa au amekwepa kuidhinisha uhamisho wa mchezaji wa daraja la chini (*asiye na mkataba*) anayetaka kuihama klabu yake kuhamia klabu ya Ligi Daraja la Kwanza baada ya msimu wa ligi kwisha, Katibu wa FA(W) husika ataidhinisha uhamisho huo baada ya mchezaji aliyeomba kuhama kumthibitishia kwa maandishi kuwa anakusudia kuhamia klabu hiyo mpya lakini Katibu wa klabu yake ya sasa anakwepa/hataki kuidhinisha uhamisho wake.
- (5) Nakala za barua ya uthibitisho wa mchezaji wa daraja la chini (*asiye na mkataba*) kwenda kwa Katibu wa FA(W) husika ni lazima zitumwe pia kwa Katibu wa FA(M) husika na kwa Katibu Mkuu wa TFF.
- (6) Pamoja na kupokea nakala ya barua ya uthibitisho kwa mujibu wa kanuni ya 53(5), TFF inaweza kumwita mchezaji huyo kwa mahojiano kuhusiana na uthibitisho alioutoa kabla ya kufikia maamuzi.

- (7) Uhamisho na usajili wa wachezaji watoto na vijana walio na umri chini ya miaka kumi na nane (18) utazingatia kanuni za FIFA kwa wachezaji wa umri huo.
- (8) Ada za uhamisho wa mchezaji aliyemaliza msimu na asiye na mkataba kutoka daraja lolote kwenda Ligi Daraja la Kwanza na mgawanyo wake kwa mamlaka zinazohusika zitakuwa kama inavyoonekana kwenye jedwali A la uhamisho.

Jedwali A la Uhamisho.

Klabu	TFF	FA (M)	FA (W)	Jumla
250,000/-	50,000/-	50,000/-	50,000/-	400,000/-

- (9) Ada hizi ni kima cha chini cha ada za uhamisho wa wachezaji. Kwa klabu yenye mkataba na mchezaji ina haki ya kudai malipo stahili zaidi kwa ajili ya uhamisho toka kwa klabu kinachomtaka mchezaji wake.
- (10) Ada za uhamisho kwa mamlaka zingine hata kwa wachezaji wenye mikataba zitabaki kama zilivyo.
- (11) Mchezaji aliye na mkataba au aliyesajiliwa na klabu yoyote na hajamaliza msimu anapotakiwa kuhamia uhamisho wake ni lazima uidhinishwe na klabu yake kwanza kabla ya kupitishwa na FA(W), FA(M) na TFF.
- (12) Ada za uhamisho kuhamia klabu ya Ligi Daraja la Kwanza kutoka daraja la chini kwa mchezaji mwenye mkataba au aliyesajiliwa na hajamaliza msimu ni kama zinavyoonyeshwa kwenye jedwali B la Uhamisho.

Jedwali B la Uhamisho.

Klabu	TFF	FA (M)	FA (W)	Jumla
maelewano	50,000/-	50,000/-	50,000/-	-

Kanuni: 55**Uhamisho Zanzibar**

- (1) Mchezaji wa Ligi Daraja la Kwanza anapotakiwa kuhamia klabu ya Zanzibar atawajibika kupata rufusa kutoka klabu yake ikiambatana na kuthibitishwa na FA(W) na FA(M) kabla ya kuidhinishwa na TFF.
- (2) Ada ya Uhamisho kwa klabu anayotoka mchezaji itatokana na maelewano baina ya klabu husika wakati ada za uhamisho kwa mamlaka nyingine ni kama zinavyoonyeshwa kwenye jedwali C la uhamisho.
- (3) Endapo mchezaji anayehamia Zanzibar atakuwa amemaliza mkataba kama mchezaji wa Ligi Daraja la Kwanza na hajasajiliwa na klabu nyingine, uhamisho wake uhamisho wake utaidhinishwa na FA(W), FA(M) na TFF.
- (4) Mchezaji kutoka Zanzibar aliyemaliza/kusitisha mkataba wake ambaye anarudi Zanzibar atakuwa huru hatahitaji taratibu yoyote ya uhamisho, TFF inaweza kuitaarifu ZFA juu ya hali ya sasa ya mchezaji huyo baada ya kupata uthibitisho kutoka klabu yake.

Jedwali C la Uhamisho

Klabu	TFF	FA (M)	FA (W)	Jumla
maelewano	75,000/-	75,000/-	75,000/-	-

Kanuni: 56**Uhamisho Nje**

Uhamisho wa kimataifa unaombwa na kutolewa kwa chama cha mpira wa miguu cha kitaifa pekee kwa niaba ya klabu, na si kwa mchezaji au kiongozi wa klabu. Taratibu za mawasiliano ya maombi na utoaji wa hati ya uhamisho wa kimataifa yanafanyika kiofisi kupitia mawasiliano yanayoaminika kiofisi.

- (1) Mchezaji yeyote anaruhusiwa kuhamia klabu nyingine nje ya nchi baada ya kupata hati ya uhamisho ya kimataifa.
- (2) Kabla TFF haijatoa kibali, mchezaji analazimika kupata idhini ya klabu yake ya hapa nchini baada ya TFF kufanya mawasiliano na klabu hiyo.
- (3) Maombi ya kibali cha TFF na idhini yoyote itakayotolewa na klabu ni lazima vifanywe kwa maandishi.
- (4) Klabu inayotaka kumhamisha mchezaji na klabu inayohusika na mchezaji huyo zitakubaliana kuhusu ada/gharama za uhamisho.
- (5) Endapo itatokea kutokubaliana kati ya pande mbili zinazohusika na uhamisho huo kutokana na sababu yoyote ile TFF itatoa uamuzi kwa kuzingatia sheria na kanuni za TFF, CAF na FIFA.
- (6) TFF itatambua kumalizika au kuvunjika kwa mkataba wa mchezaji na klabu yake ya nje baada ya kupata cheti cha uhamisho wa kimataifa kutoka kwa chama cha soka cha nchi alipokuwa akicheza.

Kanuni: 57**Wachezaji wa Kigeni**

- (1) Klabu ya Ligi Daraja la Kwanza inaruhusiwa kusajili wachezaji saba (7) wa kigeni kutoka sehemu yoyote duniani na inaweza kucheza wachezaji wake wa kigeni wote saba (7) katika mchezo mmoja wa Ligi Daraja la Kwanza.
- (2) Wachezaji wa kigeni watathibitishwa usajili wao baada ya TFF kuhakiki usahihi wa taarifa zao na kukamilika kwa taratibu za uhamisho wa kimataifa.
- (3) Mchezaji wa kigeni wa ridhaa anayesajiliwa kwenye FDL anaweza kuhamishwa kwa kufuata utaratibu wa uhamisho wa kimataifa kwa wachezaji wa ridhaa.
- (4) Wachezaji wa kigeni wanaoruhusiwa kusajiliwa ni wale wanaocheza katika timu za Taifa za nchi zao au Ligi Daraja la Kwanza ya nchi husika.
- (5) Mchezaji yeyote wa kigeni anayesajiliwa katika Ligi Daraja la Kwanza atalipiwa ada maalum ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) kwa msimu ili usajili wake uweze kuthibitishwa na kuruhusiwa kucheza.

Kanuni: 58**Hati ya Uhamisho**

- (1) Maombi ya Hati ya Uhamisho wa Kimataifa (ITC) kwa wachezaji wa kigeni wa kulipwa yatawasilishwa kupitia mtandao wa kompyuta kwa kutumia programu maalum ya Mfumo wa Ulinganisho wa taarifa za uhamisho wa mchezaji (*transfer matching system- TMS*) baada ya klabu zinazohusika na uhamisho wa mchezaji husika kukubaliana nje ya mtandao.
- (2) Maombi ya Hati ya Uhamisho wa Kimataifa (ITC) kwa mchezaji wa ridhaa wa kigeni yatawasilishwa kwa barua TFF baada ya klabu zinazohusika na uhamisho wa

- mchezaji husika kukubaliana. Chama cha soka kinachotoa ITC kwa njia hii kitatuma uhamisho huo moja kwa moja kwa chama cha soka anapohamia mchezaji kufuatia maombi ya kufanya hivyo na kupeleka nakala FIFA.
- (3) Hati ya Uhamisho wa Kimataifa haihitajiki kwa mchezaji mwenye umri chini ya miaka kumi na mbili (12).

Kanuni: 59**Mkopo**

- (1) Mchezaji wa kulipwa anaweza kuhamishwa kwa mkopo kwa klabu nyingine kwa msingi wa makubaliano ya maandishi kati yake na klabu zinazohusika. Uhamisho huo wa mkopo utafuata sheria zilezile zinazotumika katika uhamisho wa wachezaji, yakiwemo masharti ya fidia ya mafunzo na utaratibu wa mshikamano.
- (2) Klabu itakayompokea mchezaji kwa uhamisho wa mkopo haina haki ya kumhamishia mchezaji huyo katika klabu nyingine bila idhini ya maandishi ya klabu iliyomwachia kwa mkopo na ya mchezaji husika.
- (3) Mchezaji wa Ligi Daraja la Kwanza anaweza kuazimwa kwa mkopo kwa klabu za Ligi Kuu, Ligi Daraja la Kwanza na Ligi Daraja la Pili tu, kipindi cha chini cha kusajili mchezaji anayehamishwa kwa mkopo kitakuwa muda kati ya kipindi kikubwa cha usajili na kipindi cha usajili wa katikati ya msimu.
- (4) Klabu isipokee/kutoa zaidi ya wachezaji watano kutoka timu moja. Inaweza kutoa/kupokea idadi yoyote ile ya wachezaji wa mkopo.
- (5) Klabu inayomchukua mchezaji kwa mkopo itawajibika kuheshimu makubaliano kati yao.

SURA YA KUMI NA NNE

Usajili

Kanuni: 60

Usajili

- (1) Mchezaji lazima asajiliwe na Chama cha Soka ili kuchezea klabu kama mchezaji wa kulipwa au wa ridhaa kwa mujibu wa masharti ya Ibara ya 2 ya Kanuni za FIFA. Ni wachezaji waliosajiliwa tu ndio wanaostahili kushiriki katika soka rasmi. Kwa kujisajili, ina maana mchezaji anakubali kufuata sheria na kanuni za Shirikisho la Soka Duniani (FIFA), mashirikisho na vyama vya soka.
- (2) Mchezaji atasajiliwa katika klabu moja tu kwa wakati mmoja, lakini anaweza kusajiliwa katika klabu hadi tatu kwa kipindi kati ya tarehe 01 Julai hadi 30 Juni mwaka unaofuata ambapo mchezaji atastahili kuchezea mechi rasmi katika klabu mbili tu.
- (3) Klabu zinawajibika kutumia mikataba elekezi iliyotayarishwa na TFF kuhamisha, na kusajili wachezaji wake, mikataba mingine yote haitatambulika.
- (4) Usajili wa wachezaji ni suala la kiufundi kama ilivyo kanuni ya 71:4. Kocha Mkuu wa timu atawajibika kutambua wachezaji wanaotakiwa kusajiliwa wakati ambapo Uongozi wa Klabu utafanya kazi ya kukamilisha zoezi la usajili wa wachezaji na kuwasilisha mikataba na nyaraka nyingine TFF kwa wakati uliowekwa. Ni Katibu Mkuu wa Klabu tu atakayetambulika na TFF kwa mawasiliano yote kuhusu usajili.
- (5) Kocha Mkuu wa timu ndiye anawajibika kutangaza katika nyakati husika kuanzia wachezaji wanaoachwa, wachezaji wanaohamia na wanaohama pamoja na usajili kamili wa timu yake katika kipindi cha kukamilika kwa usajili wa timu yake.
- (6) Kutakuwa na Leseni maalum ya usajili wa mchezaji itakayotolewa na TFF ikiwa na taarifa zote muhimu za mchezaji husika. Mchezaji atatumia leseni hiyo kwa utambulisho wakati wa mchezo, mchezaji asiye na leseni au ambaye leseni yake imechafuka, kukunjwa au kufutwafutwa kiasi cha kuathiri uhalisia wake hataruhusiwa kucheza mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza.
- (7) TFF itatoa maelekezo au mafundisho juu ya mfumo wa kieletroniki utakaotumika kwa ajili ya uhamisho na usajili wa wachezaji kabla ya msimu kuanza na wakati wowote itakapohitajika.
- (8) Mchezaji ana uhuru wa kujisajili na klabu nyingine katika msimu mmoja iwapo kutakuwa na maelewano kati ya klabu yake na ile inayotaka kumsajili au atakuwa amemaliza mkataba na klabu yake.
- (9) Klabu na Mchezaji wanaweza kuingia mkataba utakaothibitishwa na TFF pamoja na kutimiza masharti mengine ya usajili ili TFF kumuidhinisha mchezaji husika kucheza Ligi Daraja la Kwanza. Mchezaji wa FDL asiyekuwa na Mkataba atakamilisha Masharti ya Usajili ili kusajiliwa katika klabu husika.
- (10) Katika dirisha dogo lolote la usajili klabu inayoruhusiwa kusajili mchezaji ni ile ambayo haijatimiza idadi ya mwisho ya wachezaji thelathini (30) au ambayo imehamisha mchezaji kwenda klabu nyingine ya ndani au nje ya nchi. Au iliyositisha/kumalizika mkataba wa mchezaji.
- (11) Kila mchezaji wa Ligi Daraja la Kwanza atatakiwa kuwa na namba yake ya kudumu ya jezi ya kuchezea iliyosajiliwa na klabu yake wakati wa maombi ya usajili wa wachezaji. Mchezaji atatakiwa kutumia namba hiyo tu wakati wote katika Ligi Daraja la Kwanza na mashindano mengine rasmi yanayotambuliwa na TFF.

- (12) Ukiukaji wowote wa masharti ya usajili ambao haujaanishwa ipasavyo kwenye kanuni hizi bado utastahili vikwazo vinavyofaa au kutozwa kwa faini kati ya sh. 200,000 (laki mbili) mpaka sh. 2,000,000 (milioni mbili).
- (13) Kamati ya Sheria na Hadhi za Wachezaji ndio chombo kilicho na mamlaka ya kushughulikia masuala ya usajili, kuthibitisha au kutengua usajili wa mchezaji.
- (14) TFF inaweza kutoa leseni ya dharura ya mchezaji kabla ya uthibitisho wa usajili wa wachezaji kuwezesha klabu inayowakilisha nchi katika mashindano mengine ya kimataifa kukidhi mahitaji ya usajili wa wachezaji katika mashindano maalum ya kimataifa yaliyo na masharti hayo endapo kuna ulazima wa kufanya hivyo. Leseni hiyo itatolewa kwa kuzingatia uthibitisho wa maelewano ya klabu zinazohusika na uhamisho wa mchezaji husika.
- (15) TFF inaweza kuidhinisha/kuthibitisha usajili wa mchezaji wa kigeni wa ridhaa anayekidhi vigezo vya kusajiliwa kucheza Ligi Daraja la Kwanza kwa kutumia utaratibu wa uhamisho wa kimataifa kwa wachezaji wa ridhaa. Uthibitisho huo hauna dhamana yoyote kwa mchezaji husika kwa taratibu nyingine za usajili za mashindano ya klabu ya CAF.
- (16) TFF inaweza kutoa waraka maalum kuhusiana na usajili wa watoto na vijana utakaosomeka pamoja na kanuni hizi utakaozingatia kanuni za FIFA kwa usajili na matunzo ya wachezaji walio chini ya miaka kumi na nane (18).

Kanuni: 61**Vipindi vya Usajili**

- (1) Wachezaji wanaweza kusajiliwa katika moja ya vipindi vya usajili vya msimu vilivyopangwa na TFF. Kipindi cha kwanza cha usajili kitakuwa wakati wa kuanza msimu, kunaweza kuwa na kipindi cha pili siku chache baada ya ligi kuanza na kipindi cha tatu kitakuwa katikati ya msimu. TFF itatangaza kuanza na kwisha kwa vipindi vya usajili.
- (2) Mchezaji wa kulipwa ambaye mkataba wake umekwisha kabla ya kipindi cha usajili anaweza kusajiliwa nje ya kipindi cha usajili, TFF itahitaji kujiridhisha juu ya kuaminika kwa hali nzima ya kumalizika huko kwa mkataba na maombi mapya ya usajili yanayokusudiwa, hali hii haitamhusu mchezaji ambaye mkataba wake umesitishwa au umevunjwa.
- (3) Mchezaji wa kulipwa wa FDL anaweza kusajiliwa tu katika hali ya upekee iwapo maombi ya usajili ya klabu yake yatawasilishwa kwa TFF wakati wa kipindi cha usajili kilichotangazwa na TFF.

Kanuni: 62**Pasi ya Mchezaji**

Klabu inawajibika kuwa na historia ya uchezaji ya mchezaji tangu alipoandikishwa kwa mara ya kwanza kwa kila mchezaji inayemsajili ambayo itaiwasilisha TFF katika kipindi cha maombi ya usajili wa mchezaji. TFF itaitumia au kutoa historia hiyo yatakapokuwepo mahitaji ya kufanya hivyo kwa mamlaka husika.

Kanuni: 63**Majina na Idadi**

- (1) Katika Mkataba, fomu, nyaraka na taarifa yoyote kuhusiana na usajili na uhamisho inalazimika kujazwa majina matatu (3) ya mchezaji.
- (2) Klabu ya Ligi Daraja la Kwanza inaruhusiwa kusajili kwa kikosi chake cha kwanza na kwa timu yake ya vijana (U20) wachezaji wasiozidi thelathini (30) na wasiopungua kumi na nane (18) kwa kila timu.
- (3) Klabu ambayo itawasilisha maombi yake ya usajili wa wachezaji wake ikiwa na pungufu ya wachezaji kumi na nane (18) kwa yeyote kati ya timu zake (*timu ya kwanza na ya vijana - U20*) au itakayopata uthibitisho wa wachezaji pungufu ya kumi na nane (18) kwa yoyote kati ya timu zake (*timu ya kwanza na ya vijana*) itakuwa imepoteza sifa za kuwa klabu ya Ligi Daraja la Kwanza.

Kanuni: 64**Maombi ya Usajili**

- (1) Maombi ya usajili wa mchezaji wa Ligi Daraja la Kwanza yanayowasilishwa katika kipindi chochote cha usajili ni lazima yajumuishwe yafuatayo:
 - (a) Fomu ya orodha ya wachezaji wote (fomu mama).
 - (b) Fomu maalum iliyokamilika ya maombi ya usajili wa mchezaji.
 - (c) Nakala mbili za mkataba wa mchezaji.
 - (d) Cheti cha utimamu wa afya.
 - (e) Hati ya uthibitisho wa Bima kwa wachezaji na viongozi.
 - (f) Cheti cha kuzaliwa kwa kila mchezaji.
 - (g) Picha moja ukubwa wa picha ya pasipoti (passport size).
 - (h) Hati ya uhamisho iliyo kamili (kwa wachezaji wa kuhamishwa).
 - (i) Uthibitisho wa usajili uliopita (kwa mchezaji anayepandishwa).
 - (j) Historia ya mchezaji ya uchezaji wa mpira wa miguu baada ya kutimiza miaka kumi na mbili (12) (players' passport)
- (2) Kwa mchezaji anayeendelea na mkataba na klabu yake maombi ya usajili wake yatawasilishwa yakijumuisha fomu ya usajili, cheti cha utimamu wa afya na hati ya uthibitisho wa bima tu. (*klabu inaweza kuambatanisha nyaraka nyingine za awali*)
- (3) Maombi ya usajili wa wachezaji wa timu ya kwanza ni lazima yawasilishwe kwa pamoja na maombi ya usajili kwa wachezaji wa timu ya vijana (U20).
- (4) Maombi ya usajili kwa wachezaji wa timu ya vijana lazima yazingatie masharti ya maombi ya usajili wa wachezaji yaliyoainishwa kwenye kanuni 63(1a-j).
- (5) Maombi ya usajili wa wachezaji wa Ligi Daraja la Kwanza yanaweza kufanywa kwa mfumo wa kielektroniki kwa kutumia mtandao katika kompyuta na mwombaji atawajibika kufuata taratibu na mahitaji yote ya mfumo huo kama yatakavyoelekezwa na TFF. Pamoja na uwasilishaji wa Maombi ya Usajili kwa njia hii, TFF inaweza kuhitaji nyaraka zote muhimu zilizotumika na zilizoambatanishwa kwa hatua zake zaidi.

Kanuni: 65**Pingamizi la Usajili**

- (1) Klabu yoyote, FA(W), FA(M) na mamlaka nyingine wanaweza kuweka pingamizi kupinga usajili wa mchezaji yeyote kwenye kipindi cha Pingamizi kitachowekwa na kutangazwa na TFF.
- (2) Pingamizi ni lazima liwekwe katika kipindi maalum cha pingamizi na lazima liwe kwa maandishi kwa TFF, mwekaji akiainisha sababu pamoja na kuambatanisha vielelezo husika.
- (3) Klabu itapewa taarifa juu ya pingamizi ililowekewa na itatakiwa kujibu au kumaliza dosari zilizosababisha pingamizi kwa wakati kabla Kamati husika haijathibitisha usajili wa wachezaji.
- (4) Mchezaji ambaye dosari zake za usajili zilizobainishwa hazitakuwa zimemalizwa na klabu yake katika muda uliowekwa/uliotolewa usajili wake hautathibitishwa.

Kanuni: 66**Katazo**

Haitaruhusiwa kwa mchezaji yeyote kutia saina mikataba ya klabu zaidi ya moja kwa wakati mmoja. Mchezaji atakayesaina mikataba ya klabu mbili tofauti kwa wakati mmoja atafungiwa kucheza mpira wa miguu kwa mashindano yoyote rasmi kwa kipindi cha mwaka mmoja.

Kanuni: 67**Uthibitisho**

- (1) Kamati ya Sheria na Hadhi za Wachezaji ya TFF ndiyo chombo chenye mamlaka ya kushughulikia masuala ya usajili wa wachezaji, kitathibitisha usajili kwa wachezaji wote wa timu za kwanza (*wakubwa*) na timu za vijana (u20) wa klabu za FDL.
- (2) TFF itathibitisha usajili wa timu zote mbili (2), timu ya kwanza (*wakubwa*) na vijana (U20) kwa wakati mmoja, klabu zinatakiwa kukamilisha na kuwasilisha usajili wa timu zake zote mbili kwa pamoja.
- (3) Mchezaji yeyote hataruhusiwa kuchezea klabu yoyote katika michezo ya Ligi Daraja la Kwanza mpaka tu usajili wake umethibitishwa na TFF.
- (4) TFF itatoa kati ya siku saba (7) na kumi na nne (14) kupokea pingamizi la usajili wa wachezaji kimaandishi juu ya usajili wa wachezaji tangu kutangazwa majina ya wachezaji wanaoombewa kusajiliwa na klabu husika.
- (5) TFF itatoa muda maalum kabla ya kufanya uthibitisho wa usajili wa wachezaji kwa klabu kumaliza dosari za usajili zilizogunduliwa au zinazotokana na pingamizi la usajili na kubainishwa, mchezaji ambaye dosari juu ya usajili wake hazitamalizwa katika muda huo usajili wake hautathibitishwa.
- (6) TFF haitotoa manufaa kwa mlalamikaji kwa malalamiko yoyote kuhusu usajili kwa mchezaji ambaye usajili wake umethibitishwa na TFF akiwa hakuwekewa pingamizi la usajili.
- (7) Endapo kumefanyika udanganyifu wowote kufanikisha usajili wa mchezaji yoyote wahusika wataadhibiwa kwa mujibu wa kanuni hizi.
- (8) Mchezaji ambaye usajili wake utakuwa umepita kwenye mfumo wa mtandao wa Transfer Matching System (TMS) atapewa leseni na kuitumikia moja kwa moja timu yake mpya.

Kanuni: 68**Kutengua Usajili**

Usajili wa mchezaji yeyote wa Ligi Daraja la Kwanza uliothibitishwa unaweza kutenguliwa na TFF endapo itathibitika kuwa umekiuka masharti ya kanuni hizi kwa taarifa zilizothibitika ambazo hazikujulikana kabla ya kuthibitishwa usajili wa mchezaji husika, bila ya kujali kuwa aliwekewa pingamizi la usajili au la.

Kanuni: 69**Mikataba**

- (1) Klabu ya Ligi Daraja la Kwanza inaweza kuwa na mkataba na mchezaji wake kwa timu ya kwanza (*senior*) na timu ya vijana (U20) ili aweze kuidhinishwa kucheza katika michezo ya Ligi Daraja la Kwanza na mashindano yoyote mengine rasmi yanayotambuliwa na TFF, mkataba huo utawasilishwa TFF wakati wa maombi ya usajili wa mchezaji husika.
- (2) Iwapo wakala anahusika katika makubaliano ya mkataba, naye atatajwa katika mkataba.
- (3) Muda wa chini wa mkataba utakuwa kati ya dirisha moja hadi lingine la usajili, wakati muda wa juu wa mkataba utakuwa miaka mitano. Mikataba ya muda mwingine wowote zaidi ya miaka mitano itakubaliwa tu kama inakubalika kutokana na sheria za nchi.
- (4) Wachezaji chini ya umri wa miaka kumi na nane (18) hawaruhusiwi kuingia mikataba ya mchezaji wa kulipwa kwa kipindi kinachozidi miaka mitatu (3).
- (5) Mchezaji wa kulipwa atakuwa huru kama mkataba na klabu yake umekwisha. Mchezaji wa kulipwa mwenye mkataba atakuwa kuingia mkataba na klabu nyingine iwapo mkataba wake na klabu yake ya sasa utakwisha ndani ya miezi sita. Klabu inayotaka kuingia naye mkataba haina budi kuiarifu klabu yake ya sasa kwa maandishi kabla ya kufanya makubaliano yoyote na mchezaji huyo. Uvunjaji wowote wa sharti hili utastahili vikwazo vinavyofaa.
- (6) Uhalali wa mkataba wa mchezaji hautahesabiwa mpaka kuwe na matokeo mazuri ya upimaji afya na kutolewa kwa kibali cha kufanya kazi (*kwa wachezaji wa kigeni*).
- (7) Iwapo mchezaji wa kulipwa ataingia mkataba zaidi ya mmoja unaohusu kipindi kimoja, masharti yaliyowekwa katika sura ya IV ya Kanuni za FIFA yatatumika.
- (8) Mikataba yote ya wachezaji wa Ligi Daraja la Kwanza lazima isajiliwe na kuthibitishwa na TFF. Mkataba wa mchezaji ambao haujasajiliwa na kuthibitishwa na TFF hautatambuliwa.
- (9) Mchezaji aliye na mkataba wa zaidi ya miezi sita hatoruhusiwa kujisajili na klabu nyingine kabla ya klabu yake mpya kuafikiana na klabu yake ya zamani.
- (10) TFF itakuwa na ridhaa ya kuzingatia marekebisho au nyongeza yoyote katika mikataba ambayo haikuwasilishwa ipasavyo awali.
- (11) Usitishwaji wowote wa mkataba upande wowote ni lazima ufanywe kwa maandishi.
- (12) Mikataba au mfumo wowote wa utunzaji wachezaji watoto (*walio na umri mpaka miaka kumi na sita*) kwa klabu za Ligi Daraja la Kwanza ni lazima uandikishwe TFF kwa kufuata kanuni za FIFA.
- (13) Mkataba wa usajili wa mchezaji na klabu utahesabika kuvunjika au kusitishwa mpaka tu taratibu za msingi za uvunjwaji au usitishaji zimefuatwa na kukamilishwa na chombo husika bila ya kujali upungufu wowote katika utekelezaji

wa mkataba huo kwa upande wowote miongoni mwa pande husika za mkataba. Chombo husika kitatatua hitilafu au upungufu wowote wa utekelezaji wa mkataba bila kuathiri/kuingilia nafasi/hali ya sasa ya mkataba husika.

- (14) Endapo kutatokea mvutano/kutokuelewana miongoni mwa pande husika za mkataba wa usajili wa mchezaji, Kamati ya Sheria na Hadhi za Wachezaji ya TFF ndio chombo cha usuluhishi na utatuzi wa mgogoro wowote wa kimkataba na uamuzi wake utakuwa wa mwisho. Upande wowote husika katika shauri unaweza kuomba marejeo (*review*) ya usikilizwaji wa shauri lao endapo haujaridhika na maamuzi ya awali, ada ya maombi ya marejeo itakuwa sh. 500,000 (laki tano).
- (15) SPUTANZA, TASMA na TAFCA zinaweza kuwawakilisha wanachama wao katika utatuzi wa mgogoro wa kimkataba kwa ridhaa/maombi ya mwanachama husika.
- (16) Kila upande unaohusika na mkataba wowote wa usajili na uhamisho wa mchezaji unawajibika kutekeleza bila kukosa wajibu wake kimkataba na kuheshimu masharti yote ya mkataba husika. Kila upande unaohusika na Mkataba itawajibika kuwa na nakala halisi (original) ya mkataba miongoni mwa nakala zilizosajiliwa na TFF.

Kanuni: 70

Vijana na Watoto

- (1) Kila klabu inatakiwa kusajili na kudumisha timu za vijana chini ya miaka ishirini (U20) kuzichezesha katika michezo ya utangulizi ya Ligi Daraja la Kwanza wakati timu ya kwanza ikicheza nyumbani na kushiriki katika mashindano ya vijana yanayoandaliwa na TFF ikiwa ni sharti la kushiriki Ligi Daraja la Kwanza na kwa manufaa ya klabu na kwa maendeleo ya mchezo wa mpira wa miguu kwa jumla.
- (2) Endapo klabu itashindwa kutimiza sharti la kanuni ya 69:1 itakuwa imekosa sifa ya kuwa klabu ya Ligi Daraja la Kwanza na itaondolewa kwenye Ligi Daraja la Kwanza na kushushwa daraja.
 - (a) Faini ya sh. 200,000 (laki mbili) itatozwa kwa klabu husika endapo itashindwa kucheza mchezo wa utangulizi wakati timu yake ya kwanza inapocheza nyumbani kwenye mchezo wa ratiba ya Ligi Daraja la Kwanza.
 - (b) Klabu husika itateremshwa daraja endapo itashindwa kucheza michezo minne (4) ya utangulizi wakati timu yake ya kwanza ilipocheza nyumbani kwa mchezo wa ratiba ya Ligi Daraja la Kwanza.
- (3) Klabu itaruhusiwa kusajili wachezaji wa timu ya vijana (U20) wasiopungua kumi na nane (18) na wasiozidi thelathini (30) wenye umri usiozidi miaka ishirini (20).
- (4) Klabu za Ligi Daraja la Kwanza zinaweza kusajili mchezaji wa kigeni kwa timu yake ya vijana (U20) atakayehesabika kuwa sehemu ya wachezaji wa kigeni wanaoombewa usajili na klabu husika kwa uzingativu wa masharti ya kanuni ya 56 ya kanuni hizi.
- (5) Klabu zinatakiwa ziwe zimekamilisha usajili wa timu za vijana (U20) katika kipindi cha usajili sambamba na timu ya kwanza ya klabu hiyo.
- (6) Wachezaji mpaka watano (5) tu kutoka orodha ya wachezaji waliosajiliwa wa timu ya vijana (U20) ndio watakaoruhusiwa kuchezea timu ya kwanza ya klabu yao katika mchezo mmoja wa Ligi Daraja la Kwanza.
- (7) Usajili na Uhamisho kwa wachezaji wa timu za vijana (U20) za FDL utazingatia kanuni za usajili na uhamisho za kanuni za Ligi Daraja la Kwanza.

-
- (8) Waraka maalum unaweza kutolewa kila mwanzo wa msimu na wakati mwingine kuhusiana na usajili wa wachezaji wa timu za vijana (U20) ambao utasomeka pamoja na kanuni hizi.
 - (9) Mchezaji wa timu ya vijana (U20) anapopandishwa timu ya kwanza ya klabu yake kwa madhumuni ya kusajiliwa katika kipindi cha usajili atakuwa huru, hatahitaji uhamisho.
 - (10) Timu za Ligi Daraja la Kwanza zinawajibika kuwa na timu za vijana na watoto katika umri tofauti na mipango ya uendelezaji na mafunzo stahili kwa wachezaji wa timu hizo, usajili na mikataba ya wachezaji hao lazima kutambuliwa na TFF.
 - (11) Wachezaji saba (7) wa timu ya vijana (U17) wanaruhusiwa kuchezea timu ya vijana (U20) ya klabu yao kwenye mashindano na michezo yoyote inayohusiana na timu za vijana (U20) za Ligi Daraja la Kwanza. Ruhusa hii ni kwa wachezaji wa timu ya vijana (U17) waliosajiliwa TFF na klabu husika katika kipindi cha usajili kwa msimu husika.

SURA YA KUMI NA TANO**Dawati la Ufundi****Kanuni: 71****Viongozi wa Ufundi**

TFF/TPLB inaweza kufanya uchunguzi na ufuatiliaji kuhakiki utekelezaji na uzingativu wa kikanuni uliokusudiwa kuhusiana na viongozi wa dawati la ufundi kwa mujibu wa kanuni hizi na ikibidi kutoa adhabu za faini na nyinginezo katika kuhakikisha kila klabu inakuwa na wataalamu wenye sifa zinazohitajika katika kiwango cha Ligi Daraja la Kwanza na wanaotekeleza majukumu yao ipasavyo.

Kanuni: 72**Makocha**

- (1) Kila klabu inapaswa kuajiri kocha mkuu na wasaidizi wenye sifa na ujuzi wa kutosha kwa timu ya kwanza (wakubwa) na ya vijana (U20) wanaokubalika kwa mujibu wa taratibu za TFF na mikataba yao kusajiliwa TFF.
- (2) Kocha toka nje ya nchi athibitishwa kwanza na TFF kwa kuzingatiwa pia kupatikana kwa kibali stahili cha kuishi na kufanya kazi nchini kabla ya kuingia mkataba na klabu.
- (3) Kwa msimu wa 2016/2017 mpaka 2017/2018 Kocha Mkuu wa timu ya kwanza ya klabu ya Ligi Daraja la Kwanza anatakiwa kuwa na Leseni ya chini kuanzia Daraja C ya CAF au inayolingana na hiyo iliyotolewa na Mashirikisho ya Mabara mengine, na kuanzia msimu wa 2018/2019 na kuendelea Kocha Mkuu anatakiwa kuwa na Leseni ya chini kuanzia Daraja B ya CAF au inayolingana na hiyo iliyotolewa na Mashirikisho ya Mabara mengine yanayotambuliwa na FIFA.
- (4) Kocha Mkuu wa timu ndiye mkuu wa shughuli zote za kiufundi za timu kuanzia usajili wa wachezaji, uandaaji wa timu, usimamiaji katika ligi, kuzungumzia masuala yote za kiufundi za timu na mengine yanayohusiana nayo.
- (5) Kocha Msaidizi na kocha wa timu ya vijana (U20) wa klabu ya Ligi Daraja la Kwanza awe na Daraja la Kati la Ukocha (*Intermediate Level*) au inayolingana nayo iliyotolewa na Mashirikisho ya Mabara mengine yanayotambuliwa na FIFA.
- (6) Klabu ya Ligi Daraja la Kwanza inawajibika kuwa na kocha wa walinda mlango (*goalkeepers*) mwenye ujuzi, klabu itakayokosa kocha wa walinda mlango itakabiliwa na adhabu kwa mujibu wa kanuni hizi.
- (7) Klabu isiyo na benchi kamili la ufundi itapigwa faini ya sh. 300,000 (laki tatu) kwa kila mechi.

Kanuni: 73**Daktari wa Timu**

- (1) Kila klabu ya Ligi Daraja la Kwanza inawajibika kuwa na daktari wa timu mwenye ujuzi na sifa za kutosha kama daktari kamili pamoja na mtaalamu wa tiba ya viungo watakaotambuliwa na kuthibitishwa na TFF walio na vifaa tiba kamili na stahiki.
- (2) Timu yoyote itakayocheza mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza bila ya kuwa na Daktari anayekidhi sifa na vigezo vinavyohitajika (*kanuni 72:1*) itakabiliwa na adhabu kwa mujibu wa kanuni hizi.
- (3) Daktari wa timu anawajibika kuhakiki afya za wachezaji na viongozi wa timu kabla ya maombi ya usajili wa wachezaji kuwasilishwa TFF.

SURA YA KUMI NA SITA**Mamlaka****Kanuni: 74****Maamuzi Yasiyokatiwa Rufaa**

Maamuzi yote kwa mujibu wa vipengele vya kanuni za Ligi Daraja la Kwanza katika kanuni hii ya 74 hayatakatiwa rufaa katika ngazi yoyote, muhusika yeyote kuhusiana na maamuzi yaliyotolewa chini ya vipengele hivi anawajibika kutekeleza linalomhusu mara moja.

1. Kanuni: 11 (Leseni za Klabu)
2. Kanuni: 14 (Taratibu za Mchezo)
3. Kanuni: 37 (Udhibiti kwa Wachezaji) isipokuwa 37:(7,11,14,16,19,23)
4. Kanuni: 38 (Udhibiti kwa Waamuzi) isipokuwa 38:(3,7,14)
5. Kanuni: 39 (Udhibiti kwa Kamishna/Mtathimini Waamuzi) isipokuwa 39:(3,6).
6. Kanuni: 40 (Udhibiti kwa Makocha) isipokuwa 40:(1,3,6,7,8).
7. Kanuni: 41 (Udhibiti kwa Viongozi) isipokuwa 41:(7,8,9,11,13,14,15,16,17).
8. Kanuni: 42 (Udhibiti kwa Klabu) isipokuwa 42:(4,5,6,7,10,15,16,18)

Kanuni: 75**Ufafanuzi**

Kwa minajili ya kufafanua kanuni hizi TFF itakuwa inatoa WARAKA maalum kila inapoonekana inafaa kufanya hivyo kwa lengo la kuleta ufanisi katika utekelezaji wake.

Kanuni: 76**Marekebisha**

Kamati ya Utendaji ya TFF inaweza kurekebisha kanuni hizi kila inapotokea haja na sababu za msingi za kufanya hivyo, aidha TFF itatoa WARAKA maalum utakaosomeka pamoja na Kanuni hizi kwa marekebisha yoyote yaliyofanyika ambayo hayajaingizwa katika kitabu cha kanuni hizi.

Kanuni: 77**Kufuta**

Kanuni hizi zinaweza kufutwa na Kamati ya Utendaji ya TFF pekee.

Kanuni: 78**Yasiyomo**

Mambo yote yasiyokuwemo kwenye Kanuni hizi yataamuliwa na Kamati husika au ya Utendaji ya TFF kwa kuzingatia Kanuni za TFF, FIFA na CAF na kwa mujibu wa katiba ya TFF.

Kanuni hizi zimepitishwa kwa Azimio la Kamati ya Utendaji ya TFF iliyokutana Dar es Salaam tarehe 30 Julai 2017.

Wallace Karia
Kaimu Rais

Salum Madadi
Kaimu Katibu Mkuu

Jedwali la Mgawanyo wa Mapato

(Kanuni 25)

(Mapato)

TANZANIA FOOTBALL FEDERATION

P O Box 1574, TeleFax: +255 222 861 815, Email: tanfootball@tff.or.tz, web: www.tff.or.tz
 Karume Memorial Stadium, Uhuru/ShauriMoyo Street ILALA - DAR ES SALAAM

**FIRST Division LEAGUE
 FOMU YA MAPATO**

2015/16

Fomu Itumwe kwenye Ofisi za TPLB ndani ya saa 72 baada ya Mchezo kumalizika, Fedha zikiwa zimewekwa kwenye Akaunti husika kwa wakati

Home Team			Away Team	
		Vs		

Round	Match No	Centre

Date	Venue

Stand	Gate Fee	Spectators	Amount
JUMLA			

Collection	Particulars	Amount	Full Name	Signature	
	Total Collection				
	18%	VAT			
		Cost Of Tickets			
	Sub-total				

Distribution	Balance			
	15%	STADIUM		
	60%	Home Team		
	9%	TPLB		
	7%	Match Expenses		
	5%	TFF		
	3%	FA (R)		
	1%	BMT		

	Centre Supervisor

	Signature

Date		
------	--	--

